

STADSHAVEN SCHELDEKWARTIER VLISSINGEN

Natuurtoets Wet natuurbescherming - onderdeel
Gebiedenbescherming

Gemeente Vlissingen

3 OKTOBER 2018

Contactpersoon

BAS VAN DEN DRIES
Adviseur Ecologie

T +316 5073 6436
M +316 5073 6436
E bas.vandendries@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel van het onderzoek	5
1.3	Leeswijzer	6
2	METHODE	7
2.1	Projectgebied	7
2.2	Ligging ten opzichte van Natura 2000	7
2.3	Conclusies Passende Beoordeling 2007	8
2.4	Uitgangspunten bij de beoordeling	9
3	BEOORDELINGSKADER	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe	12
3.2.1	Gebiedsbeschrijving	12
3.2.2	Habitatrichtlijn	12
3.2.3	Vogelrichtlijn	13
3.3	Stikstofdepositie	15
3.4	Beoordelingskader	15
4	NADERE BESCHRIJVING RELEVANTE NATUURWAARDEN	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Zeehonden	17
4.2.1	Gewone zeehond (<i>phoca vitulina</i>)	17
4.2.2	Grijze zeehond (<i>halichoerus grypus</i>)	19
4.2.3	Verstoringseffect zeehonden	21
4.3	Bergeenden	22
4.3.1	Huidig voorkomen en aantallen	22
4.3.2	Verstoringseffect	23
5	RECREATIE	24
5.1	Informatie over recreatievaart	24

5.2	Verdeling in de tijd	25
5.3	Recreatietellingen 2012	25
5.4	Trend	28
5.5	Recreatie rond de Hooge Platen	29
6	EFFECTEN	30
6.1	Inleiding	30
6.2	Methodiek toetsing	30
6.2.1	Berekening recreatieve druk bij Hooge Platen	31
6.2.2	Toegangsbeperkingsbesluit in relatie tot Hooge Platen	32
6.3	Toetsing	32
6.4	Cumulatie	33
7	CONCLUSIE	34
8	GEBRUIKTE BRONNEN	35
BIJLAGEN		
BIJLAGE A WETTELIJK KADER		37
BIJLAGE B STIKSTOFBEREKENING JACHTHAVEN SCHELDEKWARTIER		39
COLOFON		40

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Gemeente Vlissingen voorziet in de realisatie van een stadshaven binnen de ontwikkelingsvisie voor het Scheldekwartier Vlissingen. In 2007 heeft Arcadis in het kader van de MER-procedure voor het Scheldekwartier Vlissingen een Passende Beoordeling opgesteld voor de realisatie van 800-900 ligplaatsen (Arcadis, 2009). Eén van de conclusies van de Passende Beoordeling is dat, ter voorkoming van significante effecten op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, mitigerende maatregelen moeten worden genomen in de vorm van een zonering voor de gehele Westerschelde middels een Toegangsbeperkingsbesluit. Voor de volledige ontwikkeling van de jachthaven (circa 900 ligplaatsen) is een Natuurbeschermingswetvergunning (hierna Nbwet-vergunning) verleend door Provincie Zeeland (Provincie Zeeland, 2012, kenmerk: 12015970 / NB.12.000). Eén van de voorschriften uit deze vergunning bepaalt dat er niet eerder met de aanleg (of uitbreiding) van de jachthavens in Vlissingen mag worden begonnen voordat een Toegangsbeperkingsbesluit ex. artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998 voor de Westerschelde van kracht is. Het Toegangsbeperkingsbesluit voor de gehele Westerschelde is op 11 november 2016 vastgesteld door het toenmalige Ministerie van Economisch Zaken (nu ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Voor het beperken van de toegang voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe heeft tevens een integrale afweging plaatsgevonden in het kader van het Natura 2000-beheerplan voor de Deltawateren. Dit beheerplan is vastgesteld voor de periode 2016-2022 (Rijkswaterstaat, 2016) en is daarmee ook in werking getreden.

De Gemeente Vlissingen heeft in 2012 de Nbwet-vergunning verkregen voor het aanleggen, uitbreiding en exploiteren van jachthavens in de plangebieden Scheldekwartier en Binnenhavens met een totale capaciteit van circa 900 ligplaatsen, waarvan 400 tot 500 vaste ligplaatsen, 100 tot 150 passantenplaatsen en 250 tot 400 ligplaatsen, gekoppeld aan woningen. Het is hiermee de enige gemeente rond de Westerschelde die voor de inwerkingtreding van het Toegangsbeperkingsbesluit, een Nbwet-vergunning heeft aangevraagd en verkregen voor realisatie van ligplaatsen voor recreatievaartuigen.

Binnen het transformatieproject Scheldekwartier Vlissingen wil de gemeente Vlissingen een gereduceerd aantal ligplaatsen realiseren binnen het concept van een stadshaven. Beoogd wordt de aanleg van minimaal 50 en maximaal 100 ligplaatsen. De gemeente Vlissingen heeft Arcadis gevraagd om, met de Passende Beoordeling uit 2007 en de verkregen Nbwet-vergunning als basis, onderhavige natuurtoets op te stellen, waarbij de realisatie van zowel 50 als van 100 ligplaatsen beoordeeld wordt. In 2013 is deze toetsing voor de gemeente Vlissingen reeds uitgevoerd door Arcadis. Vanwege de economische crisis is het aanleggen van de ligplaatsen echter nooit gerealiseerd. In 2018 heeft de gemeente aangegeven deze 50 à 100 ligplaatsen alsnog te willen realiseren en Arcadis verzocht de toetsing uit 2013 te actualiseren. Deze actualisatie bestaat uit:

- Het actualiseren van de toetsing voor de Wet natuurbescherming;
- Een actualisatie van de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura 2000-gebieden;
- Een actualisatie van informatie rond recreatievaart op de Westerschelde;
- Een actualisatie van de effectbeschrijving;
- Het uitvoeren van een stikstofdepositieberekening met Aeries Calculator.

1.2 Doel van het onderzoek

Deze natuurtoets is nodig om te onderzoeken of negatieve effecten voorzien zijn en of significantie van deze effecten is uit te sluiten. Het doel van de natuurtoets is om de effecten op de natuurwaarden in Westerschelde, en eventueel nabijgelegen Natura 2000-gebieden, in beeld te brengen.

De centrale vraag bij deze beoordeling is of de realisatie van de ligplaatsen leidt tot (significante) negatieve effecten op de natuurwaarden waarvoor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe is aangewezen en of er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is.

1.3 Leeswijzer

In de natuurtoets vindt een trechtering plaats, waarbij aan de hand van effecten en beoordelingskader relevante zaken steeds verder toegespitst worden op die natuurwaarden en die gevolgen die relevant zijn. Soorten die niet binnen de invloedssfeer voorkomen en effecten die verwaarloosbaar zijn, worden in het rapport uitgesloten, zodat alleen relevante natuurwaarden overblijven, voor welke gevolgen van het initiatief zijn voorzien. Deze effecten worden vervolgens getoetst.

In hoofdstuk 2 worden het projectgebied, de conclusies uit de Passende Beoordeling van 2007 en de uitgangspunten voor de onderhavige beoordeling beschreven. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en het beoordelingskader worden besproken in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt voor de relevante natuurwaarden het huidige voorkomen en de relevante verstoringseffecten weergegeven. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht en trend van de recreatievaart in de Westerschelde en rond de Hooge Platen. In hoofdstuk 6 worden de negatieve effecten van nieuwe ligplaatsen in Vlissingen bepaald en de effecten getoetst. In hoofdstuk 7 wordt geconcludeerd of er sprake is van significante negatieve effecten. Hoofdstuk 8 geeft een overzicht van de gebruikte bronnen. In bijlage 1 wordt het wettelijke kader kort beschreven.

2 METHODE

2.1 Projectgebied

Het projectgebied is gelegen in Vlissingen. De gemeente Vlissingen heeft het voornemen het voormalige Koninklijke Schelde Groep-terrein te transformeren tot een volwaardig nieuw stadsdeel.

Het projectgebied van het Scheldekwartier, het voormalige terrein van de Koninklijke Schelde Groep, ligt in de binnenstad van Vlissingen. Het grenst aan het Kanaal door Walcheren en is via een sluisencomplex direct verbonden met de Westerschelde.

In Figuur 1 is een illustratieve plankaart weergegeven van het Scheldekwartier en de toekomstvisie voor het gebied rondom deze haven. De realisatie van 50 – 100 ligplaatsen is gepland in het Dok en voor een zeer beperkt aantal in een deel van het Kanaal door Walcheren, ter hoogte van de Timmerfabriek.

De gemeente stelt als voorwaarde bij realisatie van de stadshaven dat alle gebruikers van de haven, naast nautische veiligheid, geïnformeerd worden over de spelregels ten aanzien van het varen nabij kwetsbare gebieden en aanwezige natuurwaarden in de Westerschelde.

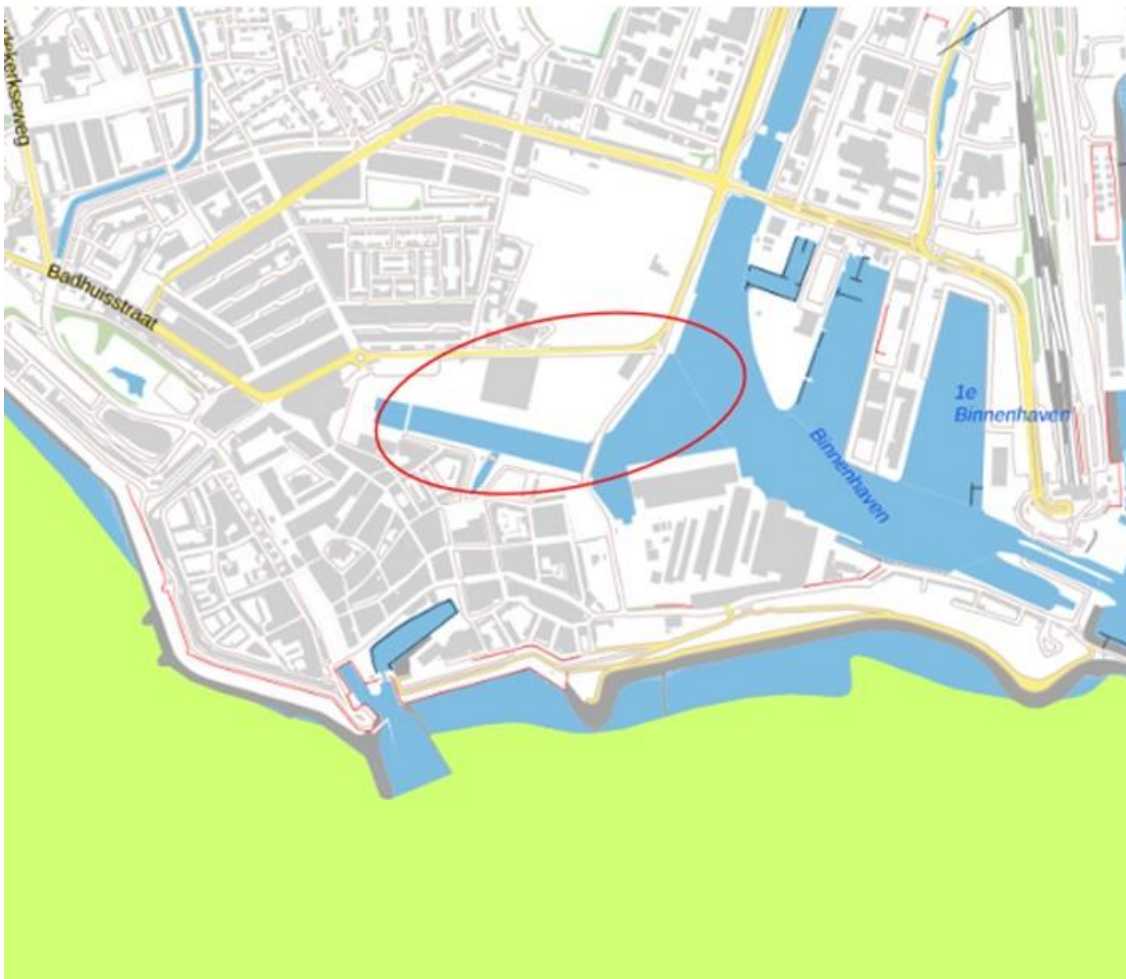

Figuur 1. Plankaart van het transformatieproject Scheldekwartier Vlissingen (bron: Scheldekwartier.nl).

2.2 Ligging ten opzichte van Natura 2000

Bij de Passende Beoordeling uit 2007 (Arcadis, 2007) is geconcludeerd dat het bij de beoordeling van de effecten van de realisatie van nieuwe ligplaatsen gaat om de relatie tussen een toename van verstoring en de ontwikkeling van de populatie vogels en zeehonden. Essentieel in de onderhavige beoordeling is de vraag wat het verband is tussen de toename van 50 – 100 ligplaatsen en de verstoringdruk in bepaalde gebieden en in welke periode. Vervolgens is de vraag wat het effect van deze toename is op het aantal vogels en zeehonden. Naar het effect van verstoring op vogels en zeehonden zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken zijn verstoringafstanden bekend. Verbanden tussen toename van verstoring en afname van populaties of vermindering van de voortplanting zijn niet uit eerdere onderzoeken af te leiden. Het is wel bekend dat een toename van verstoring kan leiden tot veranderend gedrag, verminderde overleving en minder reproductie. Voor de effecten van verstoring wordt in deze natuurtoets een kwalitatieve beoordeling toegepast. Hierbij is de toename van de verstoring zo veel mogelijk beoordeeld op basis van het huidige gedrag van recreanten.

Er wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Voor een aantal natuurwaarden is de doelstelling geformuleerd het behoud van voldoende areaal en kwaliteit leefgebied voor een populatie van een minimum aantal exemplaren. Voor andere natuurwaarden geldt een herstelopgave, waarbij de doelstelling is geformuleerd voor uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit voor de uitbreiding van de populatie.

Figuur 2. Begrenzing van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (groen) ter hoogte van Vliссingен and het projectgebied (rode cirkel).

2.3 Conclusies Passende Beoordeling 2007

Arcadis heeft in 2007 een Passende Beoordeling opgesteld. Hierin zijn de effecten van realisatie van circa 900 ligplaatsen beoordeeld. In 2012 heeft de provincie voor dit project een Nbwet-vergunning (kenmerk 12015970/NB 12.000) verleend tot 1 januari 2020. De conclusies uit de Passende Beoordeling zijn hieronder opgesomd en waar relevant aangevuld met overwegingen uit de vergunning.

- Voordelta, Oosterschelde en Veerse Meer: Op deze gebieden zijn geen effecten van betekenis te verwachten. De effecten op deze gebieden zijn niet significant.
- In de in 2012 door de Provincie Zeeland verleende Nbwet-vergunning is geconcludeerd dat, uitgaande van de daar aanwezige natuurwaarden, (significante) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan, als gevolg van een toename van de recreatedruk vanuit de jachthavens van Vliссingен, zijn uitgesloten.
- De effecten in de drukke vaargebieden, zijnde de diepere delen van de Westerschelde, zijn nihil. In de vaargebieden zijn verstoringgevoelige natuurwaarden, zoals visetende vogels en zeezoogdieren, aanwezig. Omdat er in de vaargebieden veel vaarbewegingen zijn is er bij de aanwezige soorten gewinning opgetreden. Een geringe toename van het aantal vaarbewegingen leidt niet tot extra verstoring. De effecten in de vaargebieden zijn niet significant.
- Delen van oevergebieden zijn gevoelig voor verstoring door recreatie. Kwetsbare delen zijn niet of slecht bevaarbaar. Negatieve effecten op de oevergebieden zijn niet te verwachten. De effecten op oevergebieden zijn niet significant.

- Op de natuurwaarden van de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en de Middelpalten zijn negatieve effecten niet uit te sluiten:
 - Toenemende druk op ligplaatsen van gewone zeehond.
 - Toenemende druk op ruigebied van de bergeend.
 - Geringe, niet significante, effecten op broedvogels (grote stern en dwergstern).
- Het effect op steltlopers is beperkt en zal niet leiden tot een significante afname van de aantallen steltlopers in de Westerschelde. Significante effecten op bergeend en gewone zeehond zijn niet uit te sluiten.

Op basis van de conclusies uit de Passende Beoordeling en de Nbwet-vergunning kan gesteld worden dat de onderhavige toetsing gericht kan worden op het gebied de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en de Middelpalten. Dit gebied maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

Op de genoemde platen zijn negatieve effecten als gevolg van ingebruikname van 900 ligplaatsen in Vlissingen zoals beoordeeld in de Passende Beoordeling en de vergunning op ligplaatsen van zeehonden en ruigebied van bergeenden niet uit te sluiten.

Figuur 3. Ligging van de Hooge Platen ten opzichte van het plangebied Scheldekwardier (Bron: Google Maps).

2.4 Uitgangspunten bij de beoordeling

Bij deze natuurtoets wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd. Deze worden hieronder opgesomd en daarna kort toegelicht:

- Negatieve (significante) effecten als gevolg van de aanleg van 50 – 100 extra ligplaatsen in Vlissingen zijn enkel te verwachten op rustplaatsen van zeehonden en ruigebied van bergeenden bij de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en de Middelpalten.
- De bestaande zonering van het gebruik in ruimte en tijd in Westerschelde & Saeftinghe is juridisch verankerd door het Toegangsbeperkingsbesluit en wordt conform dit besluit nageleefd.
- Het effect van verstoring door recreatie ten gevolge van de aanleg van extra ligplaatsen neemt af met de toename van de afstand tot deze ligplaatsen.
- Effecten door verstoring door toename van recreatie zijn alleen meegenomen wanneer deze te koppelen zijn aan de uitbreiding van het aantal ligplaatsen in het plangebied.
- In de directe omgeving van de nieuwe ligplaatsen zal het aantal vaartuigen bovengemiddeld toenemen ten opzichte van de overige verder gelegen gebieden.
- De verdeling van recreanten binnen een halve dag varen over de telgebieden in de Westerschelde zal niet wezenlijk veranderen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen, met uitzondering van het gebied direct grenzend aan de nieuwe ligplaatsen, de “nieuwe” recreanten kunnen naar verhouding verdeeld worden in ruimte en tijd.
- De ingreep leidt niet tot meetbare effecten in gebieden die op meer dan een halve dag varen liggen van het plangebied, in deze gebieden zijn de effecten van recreatie gekoppeld aan andere ligplaatsen.

- De verdeling van het aantal vaartuigen in 2012 over de verschillende typen vaartuigen is representatief voor de verdeling van ongespecificeerde ligplaatsen over typen vaartuigen, de verhouding tussen motorboten en zeilboten zal gelijk zijn aan de huidige in de Westerschelde.

Negatieve (significante) effecten als gevolg van de aanleg van 50 – 100 ligplaatsen in Vlissingen zijn enkel te verwachten op rustplaatsen van zeehonden en ruigebied van bergeenden bij de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en de Middelpaten.

In de Passende Beoordeling uit 2007 (Arcadis, 2007) is geconcludeerd en onderbouwd dat negatieve effecten enkel bij de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en de Middelpaten kunnen optreden op rustgebieden van gewone zeehonden en ruigebied van bergeenden.

De provincie Zeeland heeft in haar overwegingen in de verleende Nbwet-vergunning (provincie Zeeland, 2012a) deze conclusies onderschreven. De eerder uitgevoerde Passende Beoordeling en de reeds afgegeven NBwet-vergunning vormen samen met het hieronder toegelichte Toegangsbeperkingsbesluit de basis van de actualisatie van deze toetsing.

Toegangsbeperkingsbesluit

Binnen de grens van het Natura 2000-gebied Westerschelde geldt een Toegangsbeperkingsbesluit (afgekort TBB). Dit houdt in dat de toegang tot bepaalde delen van het gebied is verboden of slechts onder voorwaarden of ten behoeve van specifieke handelingen is toegestaan. Het TBB is op 11 november 2016 vastgesteld, waarna in beslissing op bezwaar het besluit op 7 juli 2017 op enkele punten is gewijzigd. De geconsolideerde tekst van het besluit ¹ (oorspronkelijk besluit waarin de wijzigingen zijn doorgevoerd) is gebruikt voor dit memo.

Nabij de haven van Vlissingen ligt een complex van platen (in het TBB het Hooge platen-complex genoemd). Dit gebied ligt voor een klein deel geheel droog en valt voor een veel groter deel droog tijdens laagwater. Twee delen van deze plaat, waarbinnen ook het permanent droog liggende deel valt) zijn in het TBB permanent gesloten en aan de zuidrand van deze platen geldt een ankerverbod. In Figuur 4 zijn deze gebieden weergegeven, samen met de locatie van de veelgebruikte ankerplaats.

Figuur 4. Gesloten gebieden in de Westerschelde nabij Vlissingen volgens het Toegangsbeperkingsbesluit.

¹ http://vergunningenbank.overheid.nl/wp-content/uploads/2017/07/DOMUS-17121321-v2-Toegangsbeperkingsbesluit_Westerschelde__Saeftinghe_na_wijziging_o_g_v__bezwaarschriften.pdf

Het effect van verstoring door recreatie ten gevolge van de aanleg van extra ligplaatsen neemt af met de toename van de afstand tot deze ligplaatsen

Recreanten zullen steeds verder uitzwermen. De verwachting is dat de grootste dichtheden recreanten in de directe omgeving van de ligplaatsen zullen optreden. Uitzondering op deze aanname zijn locaties met een specifieke aantrekkingskracht, zoals andere ligplaatsen, en droogvallende platen.

Effecten door verstoring door toename van recreatie zijn alleen meegenomen wanneer deze te koppelen zijn aan de uitbreiding van het aantal ligplaatsen in het plangebied

De recreatie in de Westerschelde kan autonoom toenemen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen elders of verandering van het vaargedrag. Relevant voor deze beoordeling zijn alleen die effecten die veroorzaakt worden door de nieuwe ligplaatsen in Vlissingen, overige effecten kunnen wel een rol spelen bij de cumulatie van effecten.

In de directe omgeving van de nieuwe ligplaatsen zal het aantal vaartuigen bovengemiddeld toenemen ten opzichte van de overige gebieden

Aangezien alle gebruikers van de ligplaatsen door dit gebied heen moeten zal de toename hier het grootst zijn.

De verdeling van recreanten binnen een halve dag varen over de telgebieden in de Westerschelde zal niet wezenlijk veranderen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen, met uitzondering van het gebied direct grenzend aan de nieuwe ligplaatsen, de "nieuwe" recreanten kunnen naar verhouding verdeeld worden in ruimte en tijd

De toename van het aantal vaartuigen zal het grootst zijn in het telgebied dat grenst aan het projectgebied. De verspreiding over de aan dit telgebied grenzende gebieden zal waarschijnlijk in dezelfde verhouding plaatsvinden als de bestaande verhouding van het aantal vaartuigen in deze telgebieden onderling. In de telgebieden waarin zich nu de meeste vaartuigen bevinden zal naar verwachting ook de grootste toename plaatsvinden.

De ingreep leidt niet tot meetbare effecten in gebieden die op meer dan een halve dag varen liggen van het plangebied, in deze gebieden zijn de effecten van recreatie gekoppeld aan andere ligplaatsen

Wanneer recreanten de haven verlaten kunnen ze in principe de hele wereld rondvaren. De effecten hiervan zijn niet meer te koppelen aan de aanleg van nieuwe ligplaatsen in het plangebied.

Wanneer buiten de nieuwe ligplaatsen overnacht wordt in een andere jachthaven zijn de effecten van de aanwezigheid daar afhankelijk van het aantal beschikbare ligplaatsen aldaar. Wanneer gebieden op meer dan een halve dag varen van het plangebied liggen is het onwaarschijnlijk dat deze gebieden een populaire dagbestemming worden.

De verdeling van het aantal vaartuigen in 2012 over de verschillende typen vaartuigen is representatief voor de verdeling van ongespecificeerde ligplaatsen over typen vaartuigen.

De verdeling over de typen vaartuigen kan veranderen in de tijd. Een aantal ligplaatsen is gekoppeld aan een bepaald type vaartuig. Voor de overige ligplaatsen is aangenomen dat de verdeling overeenkomt met de huidige verhouding (op basis van recreatietellingen uit 2012) tussen de verschillende typen vaartuigen. Dus als ligplaatsen niet specifiek voor zeilboten zijn, is gerekend met de gemiddelde verdeling tussen zeilboten, motorboten en overige vaartuigen in de Westerschelde. De provincie Zeeland heeft aangegeven dat er na 2012 geen recreatietellingen meer zijn uitgevoerd en dat dit de meest actueel beschikbare gegevens zijn. Hier is dan ook voor deze actualisatie vanuit gegaan met de aanname dat er sinds die tijd geen significante veranderingen is opgetreden in de verdeling van het aantal recreatievaartuigen.

Naast het bovenstaande vanuit de afgegeven vergunning is inmiddels het Toegangsbeperkingsbesluit Westerschelde & Saefinghe in werking getreden. Uitgangspunt hierbij is dat passanten en mensen die langdurig in de haven verblijven op de hoogte worden gebracht van de functie van de nabijgelegen zandplaten voor zeehonden (en andere beschermde soorten). Betreding van de platen is niet toegestaan en hier wordt ook op gehandhaafd en toezicht gehouden conform het besluit.

3 BEOORDELINGSKADER

3.1 Inleiding

Het vorige hoofdstuk beschrijft dat alleen effecten zijn voorzien in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Natura 2000-gebieden zijn beschermd in het kader van de Wet Natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming, zie voor het wettelijk kader Bijlage A. Hieronder zijn de instandhoudingsdoelstellingen van Westerschelde & Saeftinghe beschreven en wordt het onderdeel stikstofdepositie ten aanzien van Natura 2000-gebieden verder toegelicht.

3.2 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe

3.2.1 Gebiedsbeschrijving

Westerschelde & Saeftinghe is op 23 december 2009 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Bij besluit van 26 september 2012 is het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe uitgebreid met het oostelijk deel van het Rammekensschor en is de instandhoudingsdoelstelling voor de grote stern gewijzigd. De Westerschelde is de zuidelijke tak in het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde en de enige zeetak in de Delta met een open verbinding naar de Noordzee. Door de open verbinding naar zee en de trechtersvorm van het gebied (welke zorgt voor stuwing tijdens eb en vloed), staat het aanwezige systeem onder invloed van een grote dynamiek. Het estuarium bestaat uit een hoofdgeul, zich verplaatsende nevengeulen, bij eb droogvallende zand- en slikplaten, ondiep water en schorren met grillige krekens (Ministerie van LNV, 2009b). Deze elementen zorgen voor verschillende omstandigheden en verscheidenheid aan leefgebieden voor specifieke soorten. Het gebied is dan ook als leefgebied voor een aantal specifieke soorten aangewezen.

3.2.2 Habitatrichtlijn

Westerschelde & Saeftinghe is aangewezen in het kader van de Europese Habitatrichtlijn. Tabel 1 en Tabel 2 geven een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten uit het aanwijzingsbesluit van Westerschelde & Saeftinghe (Ministerie van LNV, 2009).

Tabel 1 Kwalificerende habitattypen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (Ministerie van LNV, 2009).

Code	Habitatype	Instandhoudingsdoel
H1110B	Permanent overstroomde zandbanken (Noordzeekustzone)	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H1130	Estuaria	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H1140B	Slik- en zandplaten (Noordzeekustzone)	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H1320	Slijkgrasvelden	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H2110	Embryonale duinen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H2120	Witte duinen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H2160	Duindoornstruwelen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	Behoud oppervlakte en kwaliteit

Tabel 2 Kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe

Soortnr	Habitatrichtlijnsoort	Instandhoudingsdoel
H1014	Nauwe korfslak	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1095	Zeeprrik	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1099	Rivierprrik	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1103	Fint	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1351	Bruinvis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1365	Gewone zeehond	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie t.b.v. een regionale populatie van tenminste 200 exemplaren in het Deltagebied
H-1364	Grijze zeehond	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1903	Groenknolorchis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

3.2.3 Vogelrichtlijn

Westerschelde & Saeftinghe is aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn. Het belang van Westerschelde & Saeftinghe voor vogels blijkt uit het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van grauwe gans, bergeend, scholekster, kluut, bontbekplevier, zilverplevier, kanoetstrandloper, drieteenstrandloper, bonte strandloper, rosse grutto, wulp, tureluur, grote stern en visdief. Deze soorten gebruiken het gebied als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats. Verder is het gebied één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor grote stern, visdief en dwergstern in Nederland.

Andere relevante soorten die in aanzienlijk aantallen voorkomen zijn de zwartkopmeeuw, kleine zilverreiger, lepelaar, slechtvalk, goudplevier, fuut, smient, krakeend, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, middelste zaagbek, strandplevier, zwarte ruit, groenpootruiter, steenloper, strandplevier en bontbekplevier. De biotopen van deze vogels hebben tijdens de aanwijzing mede de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied bepaald. Tabel 3 geeft een overzicht van de kwalificerende vogelsoorten voor Westerschelde & Saeftinghe.

Tabel 3 Kwalificerende niet-broedvogels en broedvogels van Natura 2000- gebied Westerschelde & Saeftinghe (

Soortnr	Vogelrichtlijnsoort	Broedvogel	Niet-broedvogel	Instandhoudingsdoelen per soort:
				Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met per soort de minimale grootte van de populatie (broedparen/ seizoensgemiddelde)
A005	Fuut		X	100
A026	Kleine zilverreiger		X	40
A034	Lepelaar		X	30
A041	Kolgans		X	380
A043	Grauwe gans		X	16600
A048	Bergeend		X	4500
A050	Smient		X	16600
A051	Krakeend		X	40
A052	Wintertaling		X	1100

Soortnr	Vogelrichtlijnsoort	Broedvogel	Niet-broedvogel	Instandhoudingsdoelen per soort: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met per soort de minimale grootte van de populatie (broedparen/ seizoensgemiddelde)
A053	Wilde eend		X	11700
A054	Pijlstaart		X	1400
A056	Slobeend		X	70
A069	Middelste zaagbek		X	30
A075	Zeearend		X	2 (seizoensmaximum)
A081	Bruine kiekendief	X		20 broedparen
A103	Slechtvalk		X	8 (seizoensmaximum)
A130	Scholekster		X	7500
A132	Kluut	X	X	2000 broedparen (Deltagebied) / 540
A137	Bontbekplevier	X	X	100 broedparen (Deltagebied)/ 430
A138	Strandplevier	X	X	220 broedparen (Deltagebied)/ 80
A140	Goudplevier		X	1600
A141	Zilverplevier		X	1500
A142	Kievit		X	4100
A143	Kanoet		X	600
A144	Drieteenstrandloper		X	1000
A149	Bonte strandloper		X	15100
A157	Rosse grutto		X	1200
A160	Wulp		X	2500
A161	Zwarte ruiter		X	270
A162	Tureluur		X	1100
A164	Groenpootruiter		X	90
A169	Steenloper		X	230
A176	Zwartkopmeeuw	X		400 broedparen (Deltagebied)
A191	Grote stern	X		6200 broedparen (Deltagebied)
A193	Visdief	X		6500 broedparen (Deltagebied)
A195	Dwergstern	X		300 broedparen (Deltagebied)
A272	Blauwborst	X		450 broedparen

3.3 Stikstofdepositie

Algemeen

Voor het onderdeel stikstofdepositie wordt ten aanzien van de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden verwezen naar de Passende Beoordeling die voor het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS) is uitgevoerd. In de voorliggende Natuurtoets vindt een berekening plaats van de voorziene stikstofdeposities als gevolg van de extra vaarbewegingen als gevolg van het voorgenomen plan en wordt bepaald of sprake is van een vergunningsplichtige situatie voor de Wnb.

Wanneer er sprake is van een toename van de stikstofdepositie die meer bedraagt dan de grenswaarde van 1 mol N/ha/jaar ontstaat er een vergunningplicht. Wanneer de depositie meer dan 0,05 mol, maar minder dan 1 mol N/ha/jaar bedraagt, geldt er voor sommige projecten een meldingsplicht.

Wanneer de voor deze meldingen gereserveerde ontwikkelingsruimte op is, wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol, en ontstaat er een vergunningplicht voor ieder project dat een toename van stikstofdepositie op overbelaste habitats veroorzaakt die meer bedraagt dan 0,05 mol N/ha/jaar.

Stikstofdepositie als gevolg van het voorgenomen plan

Met behulp van het wettelijk (op grond van de Wnb) voorgeschreven rekenmodel AERIUS Calculator is de atmosferische depositie van stikstof als gevolg van de vaarbewegingen in beeld gebracht. Zie voor de gehanteerde uitgangspunten van de vaarbewegingen en de hieruit voortkomende stikstofemissies Bijlage B. De indicatieve berekening geeft een worst case situatie weer, 100 boten die tegelijkertijd naar de Hooge Platen varen. Voor het project is één berekening uitgevoerd en ingevoerd in AERIUS Calculator. De berekeningen zijn uitgevoerd met deels ouder bootmaterieel. Het betreft een conservatieve benadering.

Uit de depositieberekeningen met AERIUS komt naar voren dat er geen rekenresultaten zijn boven de drempelwaarde van 0,05 mol N/ha/jaar op de meest nabijgelegen stikstofgevoelige habitattypen in Westerschelde & Saeftinghe. De voorgenomen activiteit is dan ook niet melding- of vergunningplichtig. Significante negatieve effecten zijn uitgesloten zoals ook beoordeeld in Passende Beoordeling voor het PAS 2015-2021. De uitkomsten van de AERIUS-berekening dienen 5 jaar te worden bewaard, zodat bij controle kan worden aangetoond dat het aspect stikstof is onderzocht. In het vervolg van deze rapportage wordt niet verder ingegaan op stikstofdepositie.

3.4 Beoordelingskader

Aan de hand van de beoordelingscriteria die wij hieronder beschreven hebben, stellen we voor het project vast of de optredende invloeden mogelijk significant zijn. De definities van aantasting en significantie van effecten (zie onderstaande tekstkaders) vormen het uitgangspunt voor het beoordelingskader.

Aantasting / effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema et al. 2000).

Significant effect / aantasting van wezenlijke kenmerken

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (EG, 2000. Beheer van Natura 2000-gebieden.

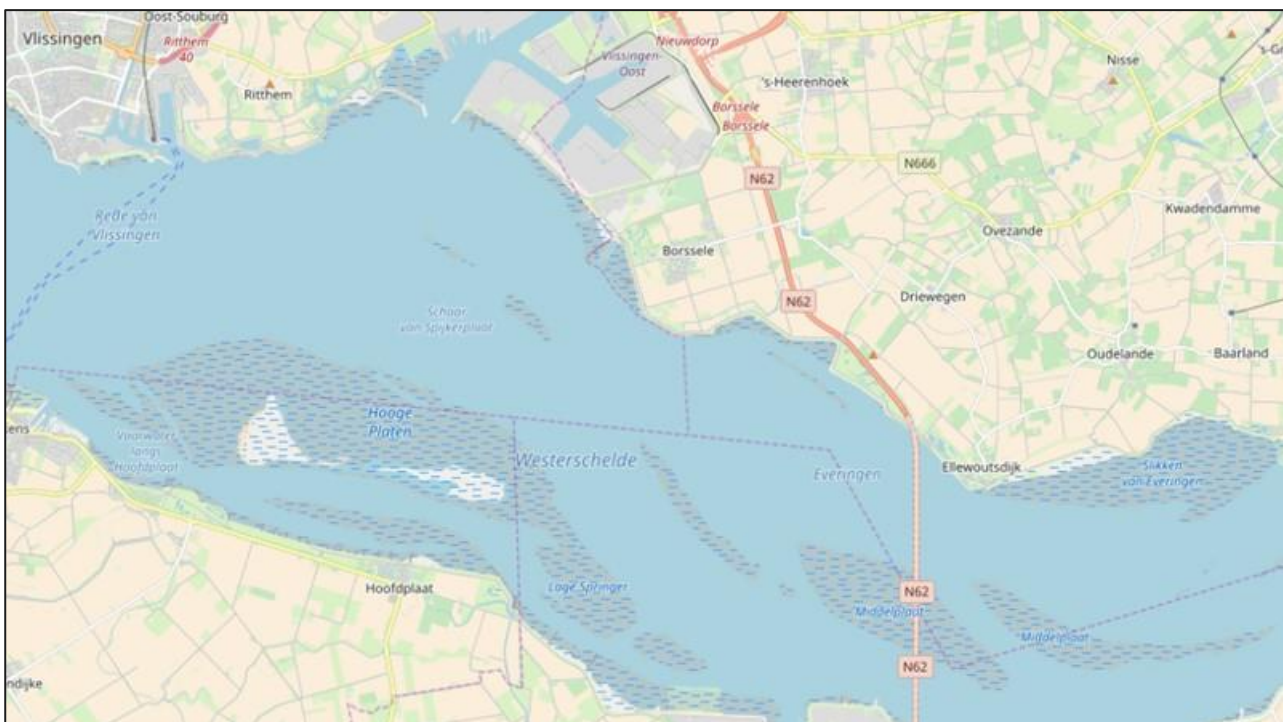
De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn). Effecten zijn significant als deze:

1. effecten op een habitatype en/of soort plaatsvinden die in het gebied aanwezig is, maar (nog) niet aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet;
2. effecten op habitattypen en/of soorten plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn en die door de verwachte effecten onder de instandhoudingsdoelstelling komt.

4 NADERE BESCHRIJVING RELEVANTE NATUURWAARDEN

4.1 Inleiding

In de Passende Beoordeling uit 2007 (Arcadis, 2007) is geconcludeerd dat het voor gebieden op meer dan een halve dag varen van Vlissingen onwaarschijnlijk is dat deze gebieden een populaire dagbestemming worden. De reikwijdte van negatieve effecten van dagrecreatie op en rondom de platen blijven hierdoor globaal beperkt tot de Hooge Platen, de Hooge en Lage Springer en de Middelplaten. Dit is tevens bevestigd in de afgegeven vergunning (kenmerk 12015970/NB 12.000) voor het gebied van de provincie Zeeland. Voor deze platen in het westelijk deel van de Westerschelde moeten de negatieve effecten op rustgebieden van gewone zeehonden en het ruigebied van bergeenden nader onderzocht worden. In dit hoofdstuk wordt het huidige voorkomen en de verstoringseffecten en verstoringsevoeligheid van zowel zeehonden als bergeenden besproken.

Figuur 5. Overzicht Hooge Platen, de Hooge en Lage Springer en de Middelplaten in de Westerschelde.²

Negatieve effecten worden voornamelijk veroorzaakt door visuele verstoring omdat vaartuigen aanmeren langs de platen en het slik betreden. De aanwezigheid en/of beweging van mensen, dan wel onnatuurlijke voorwerpen zoals schepen, kunnen tot (visuele) verstoring leiden. Daarnaast zorgt het bovenwatergeluid van motorboten in de directe nabijheid van rustplaatsen en ruigebieden voor verstoring. Dieren reageren op deze storingsfactoren door middel van alertheid, vluchtgedrag en vermijdingsgedrag.

Door energieverlies en verminderde opname van voedsel kan dit leiden tot achteruitgang van de fitness van individuele dieren, en vermindering van reproductiesucces. Als dit voor grotere groepen dieren in ernstige mate optreedt, kunnen negatieve gevolgen ontstaan voor de populatieomvang (verhoogde sterfte, verminderde reproductie). Wanneer door vermijdingsgedrag essentieel en niet vervangbaar voedselaanbod buiten bereik komt van groepen dieren kunnen ook directe populatie-effecten ontstaan, met name wanneer geen alternatief voedsel in de omgeving beschikbaar is.

² Van de laatste toegevoegde 'nieuwe' instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe geldt dat de bruinvis en het habitattypen slik- en zandplaten niet relevant zijn voor een verdere effectbeoordeling. De bruinvis maakt geen gebruik van de platen in de Westerschelde. Voor het habitattypen Slik- en zandplaten geldt dat verstoring door recreatievaart geen invloed heeft op de instandhoudingsdoelen. De grijze zeehond wordt samen met de gewone zeehond verder beoordeeld in deze rapportage.

4.2 Zeehonden

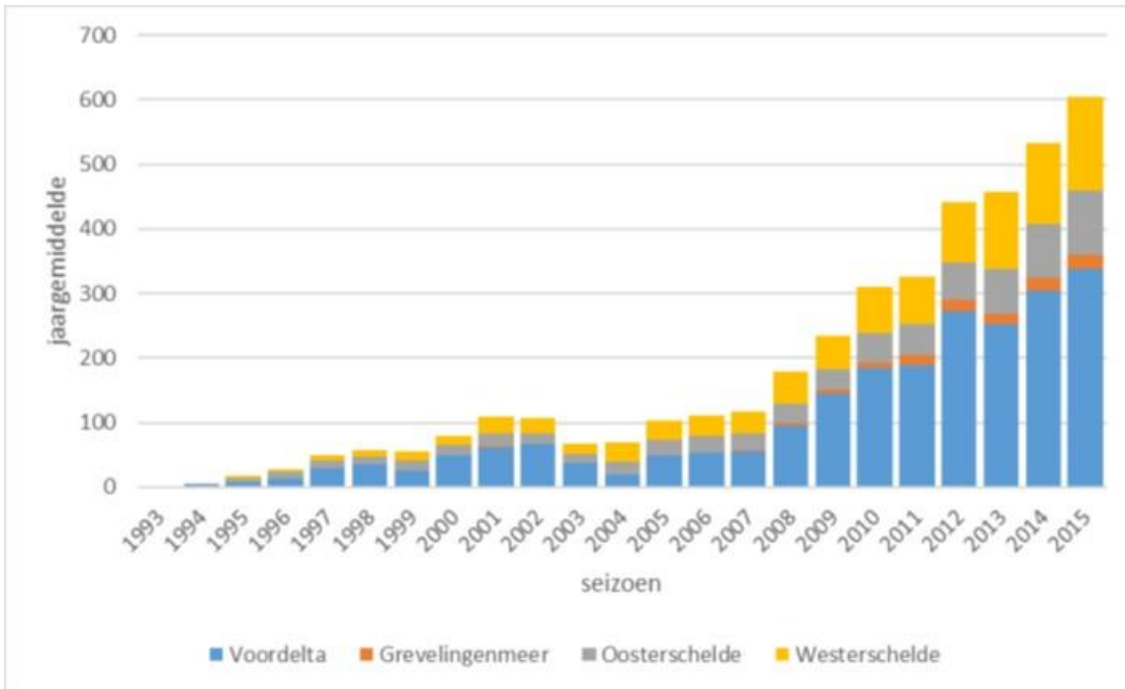
4.2.1 Gewone zeehond (*phoca vitulina*)

De gewone zeehond is het meest voorkomende zoogdier in de Nederlandse kustwateren. Binnen de zeehondenfamilie (*Phocidae*) is het een relatief kleine soort waarbij mannetjes ongeveer 150 tot 200 cm lang worden en tot 120 kg kunnen wegen, vrouwtjes zijn iets maar nauwelijks kleiner en lichter. De gewone zeehond komt voor in alle kustwateren van Nederland maar is voornamelijk te vinden in de getijdengebieden in het Deltagebied en in de Waddenzee, waarbij het tij hun activiteit bepaalt en de dieren bij eb rusten op zandplaten en bij vloed gaan jagen. Het voorkomen van daadwerkelijke populaties is namelijk beperkt tot zandplaten waar menselijke verstoring ontbreekt en waar de zeehonden toegang hebben tot diep water. De gewone zeehond zoekt zijn voedsel in de kustwateren en verder op zee. Hierbij trekken ze in de winter soms tot wel 100 km de zee op om te foerageren. Een enkele keer worden ze aangetroffen in riviermondingen en binnenwateren. De soort is een carnivoor en voedt zich met uiteenlopende soorten vis, weekdieren en kreeftachtigen. Rond het begin van de zomer (mei-juli) worden de jongen geboren, deze kunnen vrijwel gelijk zwemmen. Het jong wordt ongeveer een maand lang gezoogd, deze zoogperiode is kritiek en verstoring van de populaties dient voorkomen te worden (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2014a). De meeste gewone zeehonden blijven in het gebied waar ze bekend zijn en ook is er weinig seizoenstrek. Wel treedt uitwisseling op tussen de verschillende gebieden waar de soort voorkomt, met name door jonge dieren. Sommige dieren vertonen zwerfgedrag en kunnen voor een langere periode wegblijven of zich in andere gebieden vestigen. Zo kan er migratie van en uitwisseling met andere regio's in de Noordzee plaatsvinden, zoals met populaties in Groot-Brittannië, Bretagne of de Duitse Waddenzee. In Nederland komt het overgrote deel, hedendaags rond de 90%, van de gewone zeehonden voor in de Waddenzee. De trend van de gewone zeehond in deze zoute delta is positief. Sinds midden jaren negentig van de vorige eeuw is er sprake van een spectaculaire groei van de populatie. Ten opzichte van de groei in het gebied blijft de voortplanting achter (Arts et al., 2014), dankzij import uit onder andere de Waddenzee wordt de populatie aangevuld (Dedert et al., 2015). In 2012 werden op basis van tellingen hun aantal in de Zoute Delta op 500 individuen geschat, 7% van de Nederlandse populatie (Arts et al., 2014). De Voordelta is het belangrijkste gebied voor de gewone zeehond in de Zoute Delta, waarbij de belangrijkste platen in de Voordelta de platen voor het Watergat en de Hinderplaat zijn (Arts et al., 2014). In de Westerschelde specifiek zijn de Hooge Platen, Platen van Ossensisse en Zimmermangeul het belangrijkste voor de gewone zeehond, waarbij pups op de twee laatstgenoemde het meest worden gevonden (Arts et al., 2016). Inmiddels nemen de aantallen steeds meer toe. In 2014 was het jaargemiddelde van de populatie gewone zeehonden in het Deltagebied ongeveer 10% van de totale Nederlandse populatie en rond de 530 zeehonden, waarvan ongeveer 120 in de Westerschelde (Arts et al., 2016; Wageningen Marine Research, 2016). De populatie in het projectgebied is daarmee hedendaags ongeveer 20% van de totale Zoute Delta-populatie en daarmee 2% van de totale Nederlandse populatie gewone zeehonden.

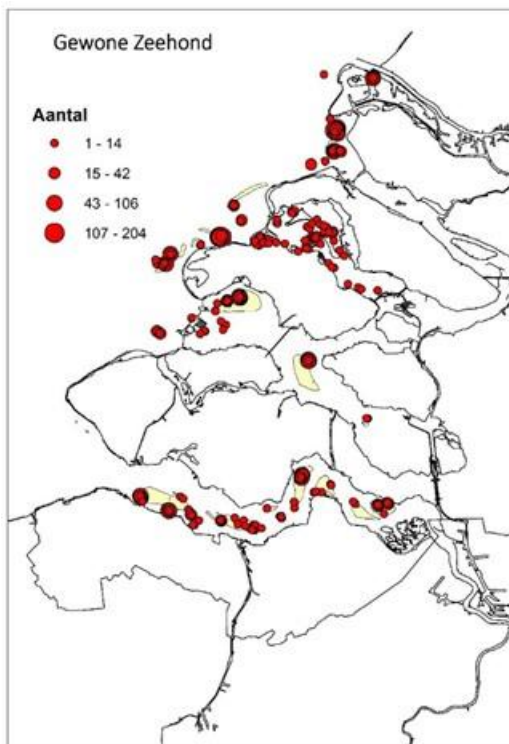
Tabel 4 geeft de maximale aantallen getelde gewone zeehonden in de Westerschelde weer en laat de positieve trend van de afgelopen jaren zien.

Tabel 4 Aantal aangetroffen pups per jaar geteld in de Westerschelde (Arts et al., 2017).

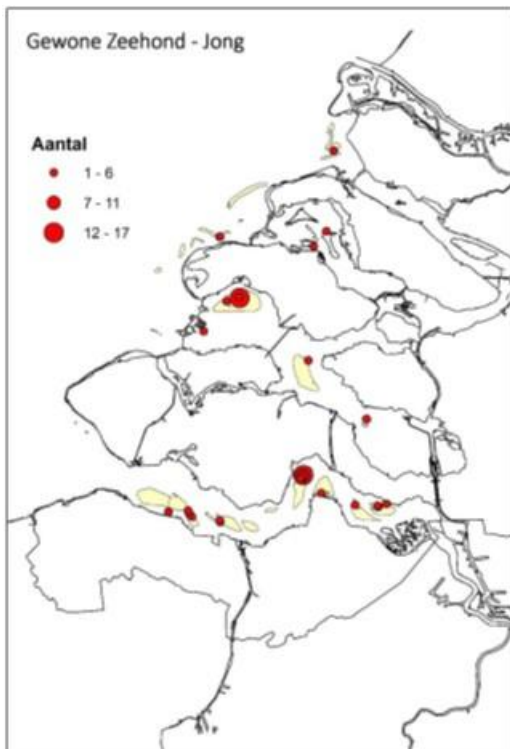
Soort	2011	2012	2013	2014	2015
Gewone zeehond (jong)	17	20	40	31	56

Figuur 6. Trend van het jaargemiddelde van de gewone zeehond in de seizoenen 1993/1994 – 2015/2016 in het Deltagebied (Arts et al., 2017).

Figuur 7. Ligplaatsen van gewone zeehond in de Zoute Delta, gebaseerd op alle tellingen in seizoen 2015/2016 (Arts et al., 2017).

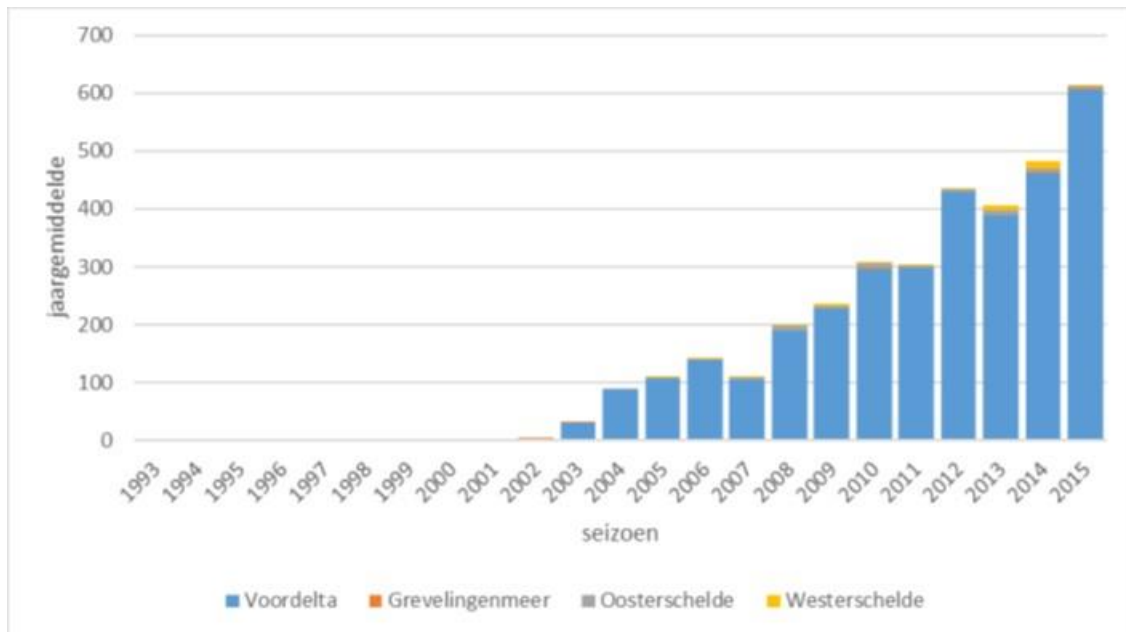

Figuur 8. Ligplaatsen gewone zeehond jongen in de Zoute Delta, gebaseerd op alle tellingen in het seizoen 2015/2016 (Arts et al., 2017).

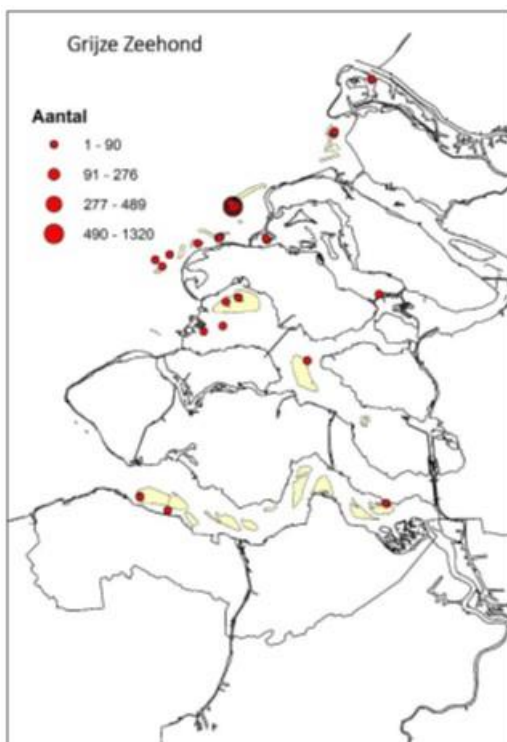
4.2.2 Grijze zeehond (*halichoerus grypus*)

De grijze zeehond verdween in de Middeleeuwen en is pas sinds begin jaren 80 terug in Nederland in de Waddenzee. Sinds 2003 is de soort ook aangetroffen in de Zoute Delta. Grijze zeehonden hebben een langere snuit dan de gewone zeehonden. Bij de grijze zeehond is het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes groter dan bij de gewone zeehond. De mannetjes zijn tot 2,5 m lang en wegen 170 tot 350 kg; de vrouwtjes zijn maximaal net boven de twee meter lang en wegen 120 tot 220 kg. De grijze zeehond is daarmee een stuk groter dan de gewone zeehond en vertoont ook hiërarchisch gedrag met dominante mannetjes en harems van een tiental vrouwtjes. Grijze zeehonden zijn minder kustgebonden en honkvast en kunnen tot honderden kilometers van de kust foerageren, ze eten hierbij meer vis dan de gewone zeehond. Tijdens de voortplanting die in Nederland van november-januari duurt en de daaropvolgende verharingsperiode (maart tot april) worden de ligplaatsen intensiever bezocht. Gedurende deze periodes is verstoring nadelig. Tijdens deze verharings- en zoogperiode bestaan ligplaatsen van grijze zeehonden uit rotskusten, zand- en kiezelstranden die met normaal hoogwater niet onderlopen. Dit is belangrijk omdat ze niet goed kunnen zwemmen en gedurende de zoogperiode van tenminste drie weken als ook tot een ruime maand hierna op hun ligplaatsen blijven. Hoger gelegen stranden en duinen bieden betere bescherming tegen overstroming, maar zijn minder geschikt als ligplaatsen omdat pups van grijze zeehonden daar doorgaans worden verstoord of 'gered' (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2014b). Het verspreidingsgebied van de grijze zeehond bevat de kusten in gematigde en koudere delen van de Noordelijke Atlantische Oceaan. In de Middeleeuwen werden ze in de Waddenzee door de mens uitgeroeid en afgezien van sporadische waarnemingen vond er pas sinds 1980 weer voortplanting in het Nederlandse Waddengebied plaats. Pas kort na de eeuwwisseling is er ook sprake van een populatie in de Zoute Delta (Ministerie van Economische Zaken, 2014b). De aanwas is deels afhankelijk van migratie vanuit het buitenland. De grootste aantallen grijze zeehonden in de Zoute Delta verblijven in de Voordelta en het belangrijkste gebied voor de grijze zeehond is de grote zandplaat Bollen van de Ooster in de Voordelta. Vergeleken met de gewone zeehond komt de grijze zeehond slechts in kleine aantallen in de andere zoute Deltawateren voor, met name op de Hinderplaat en de platen voor het Watergat. In de Westerschelde zijn de Hooge Platen favoriet. In 2013 was het maximumaantal getelde grijze zeehonden voor de gehele Nederlandse populatie 3968 dieren, waarvan 909 in de Zoute Delta en daarmee ongeveer 20% van de 'Nederlandse populatie' (Arts et al., 2014).

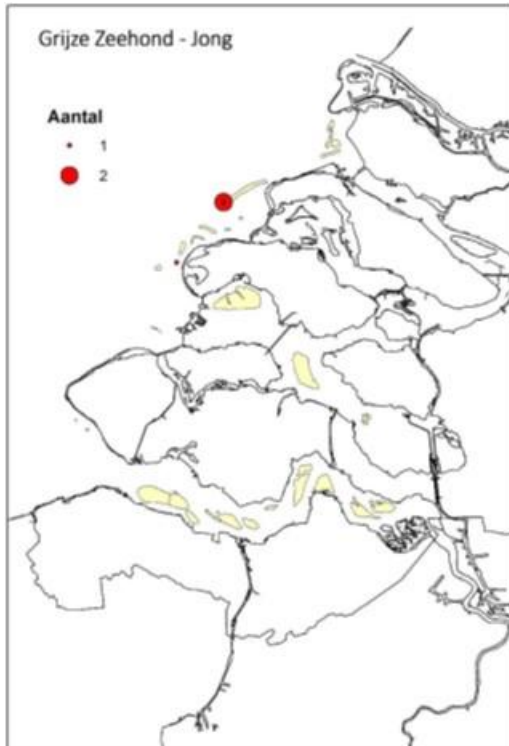
Alhoewel het totale aantal zeehonden in tellingen van 2014 en 2015 weer is gestegen is dit in de laatste jaren niet meer toe te schrijven aan de populatie in de Zoute Delta maar aan een stijging van de populatie in het Waddengebied. In 2014 en 2015 werden er namelijk respectievelijk 804 en 826 zeehonden geteld in de Zoute Delta (Wageningen Marine Research, 2016). Er worden daar dan ook weinig jongen geboren, in 2013 twee en in 2014 werd er slechts één jong geteld (Arts et al., 2016). De toename in de Zoute Delta was dan ook bijna uitsluitend toe te schrijven aan immigratie vanuit voornamelijk Groot-Brittannië, waardoor een licht fluctuerende populatie geen reden tot onrust is. Desalniettemin wordt de populatie als duurzaam beschouwd aangezien dit het gevolg is van één open populatie. Het projectgebied in de Westerschelde specifiek biedt hedendaags plek aan niet meer dan 5% van de totale populatie zeehonden in de Zoute Delta (Arts et al., 2016).

Figuur 9. Trend van het jaargemiddelde van de grijze zeehond in de seizoenen 1993/1994 – 2015/2016 in het Deltagebied (Arts et al., 2017).

Figuur 10. Ligplaatsen van grijze Zeehond in de Zoute Delta, gebaseerd op alle tellingen in seizoen 2015/2016 (Arts et al., 2017).

Figuur 11. Ligplaatsen grijze zeehond jongen, gebaseerd op alle tellingen in het seizoen 2015/2016 (Arts et al., 2017).

4.2.3 Verstoringseffect zeehonden

Het leefgebied van de gewone en grijze zeehond zal met het huidige beheer niet automatisch verbeteren in kwaliteit. In de Westerschelde & Saeftinghe is voldoende rust op de platen waar de volwassen gewone zeehonden en pups uitrusten onvoldoende gewaarborgd. Daarom zijn er verspreid door de Westerschelde rustgebieden voor zeehonden aangewezen door middels van het inwerking getreden Toegangsbeperkingsbesluit. Dit zijn delen van vier droogvallende platen: Hooge Platen, Hooge Springer, Rug van Baarland en platen van Valkenisse (Bron: beheerplan Westerschelde & Saeftinghe).

Hoewel het uitbreiden van de jachthaven met 50 – 100 ligplaatsen een activiteit van beperkte omvang lijkt, kan verstoring op locaties die specifiek van belang zijn voor rustende en zogende zeehonden wel degelijk invloed hebben. Hierbij gaat het niet direct om de hoeveelheid vaartuigen bij ligplaatsen van zeehonden, maar voornamelijk om het versturende (vaar)gedrag van de recreanten bij en op de platen. Verstoring kan leiden tot een verschuiving van zeehonden naar andere haul-out gebieden, verlaten van gebieden of een langzamere of minder volledige kolonisatie van een gebied. Een hoge graad van verstoring kan resulteren in een hogere jongensterfte door een afname van tijd voor zorg en rusten, en het verlaten van jongen.

Zeehonden die de plaat verlaten zullen óf minder op de kant komen of naar een andere plaat gaan. Onderzoek heeft laten zien dat zeehonden die minder op de kant komen, tekenen van deprivatie vertonen, waardoor ze daarna langer op een ligplaats moeten blijven om hiervoor te compenseren (Brasseur et al., 1994; Wilson, 2014). Een ander effect van verstoring kan zijn dat zeehonden gedwongen worden om op een andere, minder gunstige ligplaats te rusten dan de in eerste instantie geprefereerde ligplaats. Zo moeten individuen bij verstoring bijvoorbeeld uitwijken naar plekken met een grotere kans op overstroming.

Voor het Deltagebied is het bekend dat de platen bij de Zimmermangeul, de Rug van Baarland, de Middelpaat en de Hoge Platen gevoelige gebieden zijn. Verstoring in deze gebieden, met name in de periode dat pups aanwezig zijn, zal mogelijk een significant effect op de geformuleerde instandhoudingsdoelen hebben.

Zeehondenjongen kunnen niet in het water worden gezoogd. Indien jonge zeehonden 1-3 keer tijdens de zoogperiode verstoord worden, waardoor ze het drinken van de vette moedermelk mislopen, is hun uitgangsgewicht zo laag dat hun overlevingskans nihil is geworden. Jonge zeehonden zijn namelijk niet in staat een achterstand in gewicht in te halen door tijdens een volgende keer zogen meer energie op te nemen (Drescher 1979, Reijnders 1981b, Brasseur & Reijnders 1997).

De periode waarin gewone zeehonden het sterkst van het gebruik van ligplaatsen afhankelijk zijn (namelijk in de zoogperiode, juni–september) valt samen met het toeristenseizoen. Er is een sterke negatieve correlatie aangetoond tussen het aantal zeehonden dat gebruik maakt van de ligplaatsen en menselijke verstoring (Heide-Jørgensen et al. 1984). Uit recreatietellingen is gebleken dat vrijwel geen enkel zandplaatcomplex in de Westerschelde in die periode vrij is van menselijk bezoek.

Het Toegangsbeperkingsbesluit heeft echter geleid tot een zonerings in de Westerschelde met zowel gesloten locaties, deels gesloten locaties en ankerverboden. Dit is onder andere gedaan om verstoring van zeehonden te beperken en diverse delen van de platen geschikt te houden als rustplaats voor zeehonden. Het Zeeuws Landschap geeft aan het aantal recreatieve vaarbewegingen inclusief watersportactiviteiten rond de Hooge Platen ten opzichte van 10 en 20 jaar geleden is afgenomen (mondelijke mededeling: de heer F. Schenk, juli 2018).

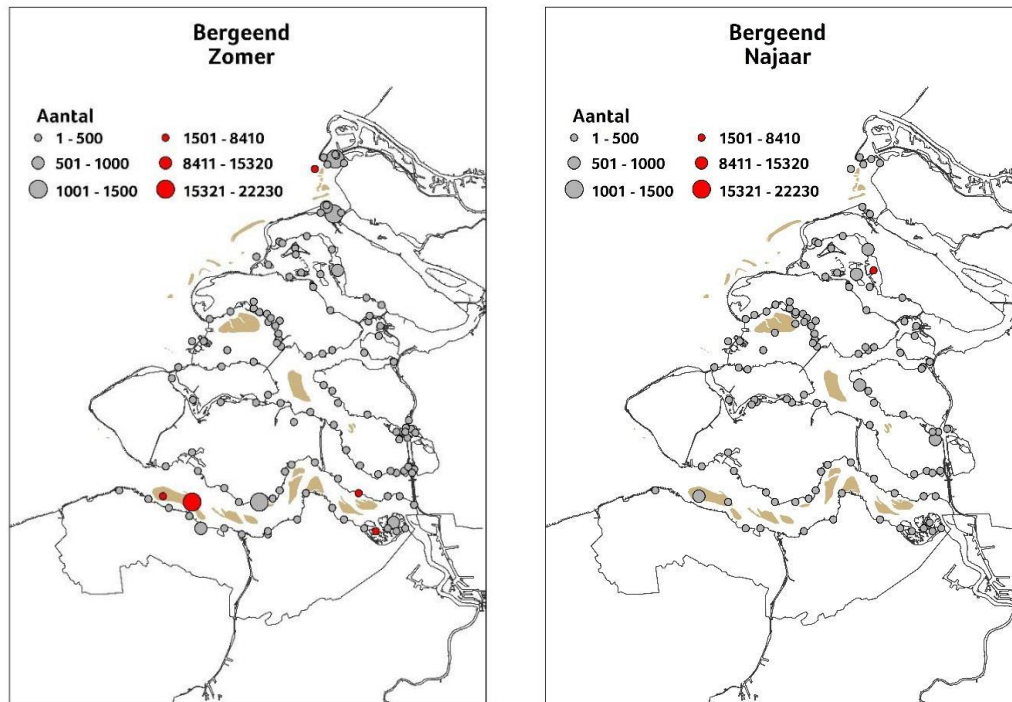
4.3 Bergeenden

4.3.1 Huidig voorkomen en aantallen

De bergeend gebruikt de Westerschelde, en vooral de platen, massaal (tienduizenden) om te ruien, waarbij in de maand augustus de grootste aantallen ruiende bergeenden worden waargenomen. De ruiperiode van bergeenden begint eind juni en duurt tot ver in september (Swennen & Mulder, 1995). De tijd dat een bergeend na de slagpenrui niet kan vliegen is gemiddeld 29 dagen, en dan nog zijn de slagpen niet helemaal volgroeid (Hoogerheide & Hoogerheide, 1958). De slagpenrui sluit aan op het broedseizoen. Het ruien gebeurt vaak in grote groepen op open water, in de buurt van platen of slikken waar voedsel gevonden kan worden.

De Westerschelde is een internationaal belangrijke ruiplaats voor de bergeend. Na recordaantallen in juli 2013 (43 000) is het aantal vogeldagen afgenomen, maar op de lange termijn is de trend positief (Sovon, 2018). In het seizoen 2015/2016 werden 34 250 bergeenden geteld, dat was in juli (Arts et al., 2017). Gerichtte tellingen naar met name ruiende bergeenden zijn recent niet uitgevoerd. Gegevens van (Geelhoed, 2002) en (Oosterbaan et al., 2004) zijn de meest recente tellingen in de Westerschelde.

De verspreiding van bergeenden in zomer en najaar (waarbinnen de ruiperiode valt) is voor het seizoen 2016 weergegeven in Figuur 12 (Arts et al., 2017). De zomer omvat hier juni, juli en augustus en het najaar september, oktober en november. De figuren laten met name in de zomer grote concentraties rondom de Hooge Platen zien.

Figuur 12. Verspreiding bergeend tijdens de ruiperiode juli-september (Arts et al, 2017).

De bergeend gebruikt de platen (met name noordkant van Hooge Platen/Hoge Springer) in de Westerschelde massaal (tienduizenden) om te ruien (Arts et al., 2014; Strucker et al., 2013; mondelinge mededeling F. Schenk, 2018). De bergeend gebruikt de luwtes in de Westerschelde tijdens de ruiperiode tussen juni en het najaar, waarbij in de maand augustus de grootste aantallen ruiende bergeenden worden waargenomen (Arts et al., 2016). Het Zeeuws Landschap heeft aangegeven dat er voor de ruiende bergeenden weinig problemen zijn in relatie tot de recreatieve vaart omdat het ruigebied en directe omgeving moeilijk bereikbaar zijn voor de recreatievaart (mondelinge mededeling F. Schenk, Juli 2018). Tijdens het ruien wordt bij laagwater naar voedsel gezocht op slikken en platen. Bij hoogwater zwemmen de eenden in de luwtes rond zandplaten.

4.3.2 Verstoringseffect

Voor vogels is de verstoringseffectiviteit soortspecifiek en variabel per periode. Door Jongbloed & Tamis (2011) is afgeleid dat voor broedvogels, hoogwatervluchtplaatsen en de meeste vogelsoorten op groot open water een verstoringafstand van 500 m voldoende beschermend is tegen verstoring door diverse varende objecten op het water en werkzaamheden bij de waterkant. Duikende vogels zijn echter verstoringseffectiever. Voor ruiende bergeenden wordt dan ook een grotere verstoringafstand gehanteerd: 1.500 meter (Ministerie van Economische Zaken, 2017). De ruiperiode van de bergeend loopt ongeveer van eind juni tot en met september. Tijdens de vleugelrui kunnen de vogels niet vliegen. De bergeenden zijn dan extreem schuw en ook gevoelig voor in geulen passerende vaartuigen.

5 RECREATIE

De Westerschelde is een drukbevaren rivier met zeevaart van en naar Antwerpen, Terneuzen, Gent en Vlissingen. Door de diverse verdiepingen de afgelopen jaren is de stroomsnelheid aanzienlijk toegenomen. Hierdoor wordt de Westerschelde bevaren door grote en snelle schepen, wat deze rivier duidelijk minder aantrekkelijk maakt voor de recreatievaart.

5.1 Informatie over recreatievaart

Watersport is een belangrijke vorm van recreatie op de Zeeuwse wateren. Op dit moment zijn er ongeveer 12.000 ligplaatsen voor pleziervaartuigen in de provincie Zeeland. Omdat dit rapport een actualisatie betreft van een eerder rapport uit 2013 is gewerkt met de aanname dat er sinds 2013 geen significante veranderingen zijn geweest in de recreatievaart op de Westerschelde. Wanneer actuelere gegevens beschikbaar waren, zijn deze in het hoofdstuk verwerkt.

In de omgeving van de voorziene stadshaven binnen het project Scheldekwartier liggen verschillende jachthavens, waaronder de Michiel de Ruijterhaven en VVW Schelde in Vlissingen, de nieuwe jachthaven in Cadzand-Bad en de jachthaven in Breskens.

Figuur 13 geeft een overzicht van de jachthavens langs de Westerschelde alsmede de belangrijkste vaarroutes. In Tabel 5 is van de grotere jachthavens in de Westerschelde de huidige capaciteit weergegeven en daarbij de vaarafstand (de vaarweg volgend) tot de oostzijde van Hooge Platen / Hooge Springer. In principe is de gehele Westerschelde (met uitzondering van de platen) vaarwater waar het voor de schepen is toegestaan om te varen. In de praktijk wordt echter hoofdzakelijk van de vaargeulen gebruik gemaakt.

Tabel 5 Omschrijving van capaciteit van jachthavens in de Westerschelde (Oranjewoud, 2013) en de vaarafstand tot de oostzijde van de Hooge Platen / Hooge Springer.

Nr.	Locatie	Bestaande capaciteit	Schepen < 9 meter	Schepen > 9 meter	Vaarafstand tot Hooge Platen (km)
1	Jachthaven Breskens	650 ³	70	580	4
2	Michel de Ruijterhaven (Vlissingen)	108	0	108	7
3	VVW Schelde (Vlissingen)	100	20	80	8
4	Oude Veerhaven (Terneuzen)	95	25	70	15
5	Griete	30	15	5	20
6	Ellewoutsdijk	28	18	10	16
7	Hoedekenskerke	33	28	5	26
8	Waarde	10	10	0	38
9	Walsoorden	20	5	15	40
10	Paal	150	75	75	55
11	Cadzand-Bad	160	40	120 ⁴	16
Totaal		1384	196	948	

³ In de nabije toekomst zullen hier 100 extra ligplaatsen gerealiseerd worden waardoor de totale capaciteit 750 ligplaatsen komt.

⁴ Voor Cadzand-Bad is de aanname gemaakt dat het merendeel van de schepen hier bestaat uit schepen langer dan 9 meter. De verhouding is geschat op 75 procent langer dan 9 meter.

Figuur 13. Overzicht jachthavens van de grotere jachthavens in de Westerschelde. De nummers op de kaart komen overeen met de jachthavens uit Tabel 5).

5.2 Verdeling in de tijd

De drukste recreatiemaanden zijn juli en augustus, buiten die periode zijn vooral de weekenden druk. In mei begint het seizoen dat loopt tot en met september. Uit de gegevens van jachthaven Breskens blijkt dat de piek in week 30 en 31 ligt. Daarnaast duurt het voorseizoen langer dan het naseizoen. Vanaf week 19 (begin mei) kunnen pieken optreden die afhankelijk zijn van het weer en vakanties.

Uit de meest recente recreatietellingen van de provincie (Provincie Zeeland, 2012b) blijkt een dalende trend van het aantal waargenomen vaartuigen in de Westerschelde. Passanten blijven gemiddeld 1,5 dag in de jachthaven van Vlissingen liggen (mondelinge mededelingen de heer Blankenburg, havenmeester Michiel de Ruijterhaven, Arcadis, 2018). Of passanten blijven liggen is voornamelijk afhankelijk van het weer. Bij slecht weer kiezen passanten vaak voor een dagje de stad in.

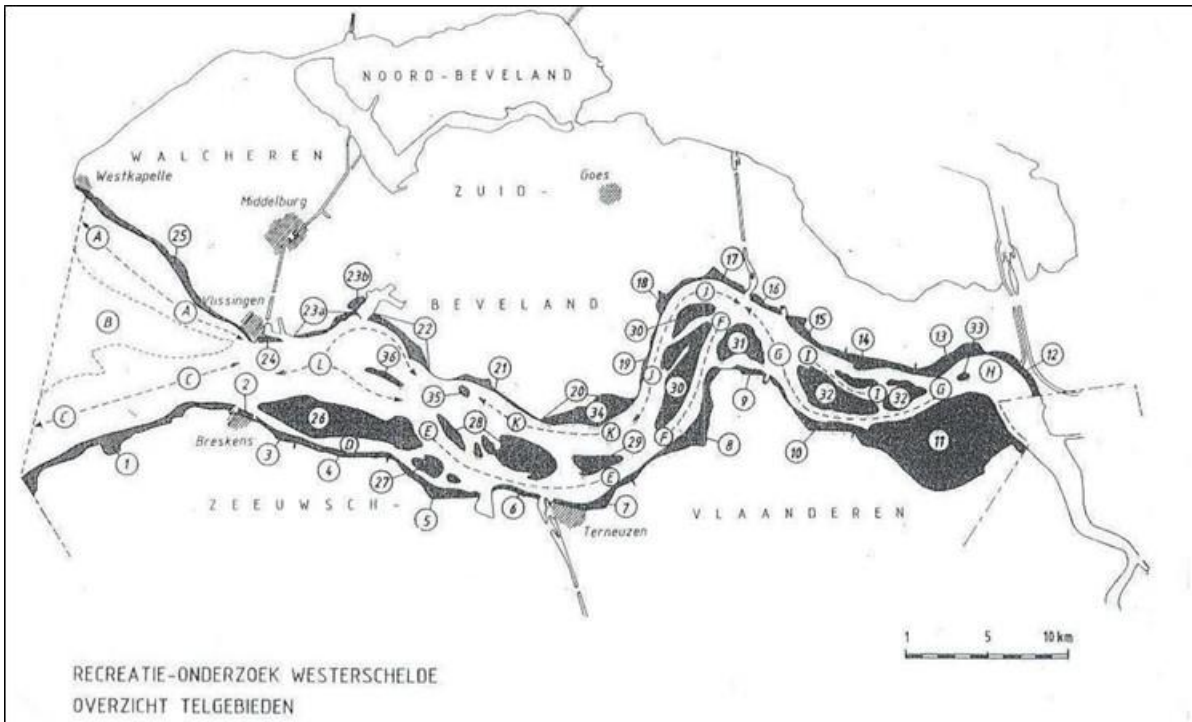
In het kader van het onderzoek naar de nautische effecten van jachthaven-ontwikkelingen (Intraplan, 2010; uit Oranjewoud, 2013) zijn uitvaarpercentages bepaald van jachthavens in de Westerschelde. Deze zijn afhankelijk van de ligging, de kenmerken van de havens en de samenstelling van de vloot (zeewaardige zeiljachten of visbootjes). Er is onderscheid gemaakt in uitvaarpercentages op een dag met zeer gunstige weersomstandigheden in het hoogseizoen (scenario 1) en de weekenden in het voor- en naseizoen (scenario 2). De ervaring is dat in het vaarseizoen vrijwel alle lege boxen van vaste ligplaatshouders, die voor meerdaagse tochten zijn uitgevaren, worden bezet door passanten (Intraplan, 2010; uit Oranjewoud, 2013).

Tabel 6. Bandbreedte uitvaarpercentages (Intraplan, 2010, uit: Oranjewoud, 2013).

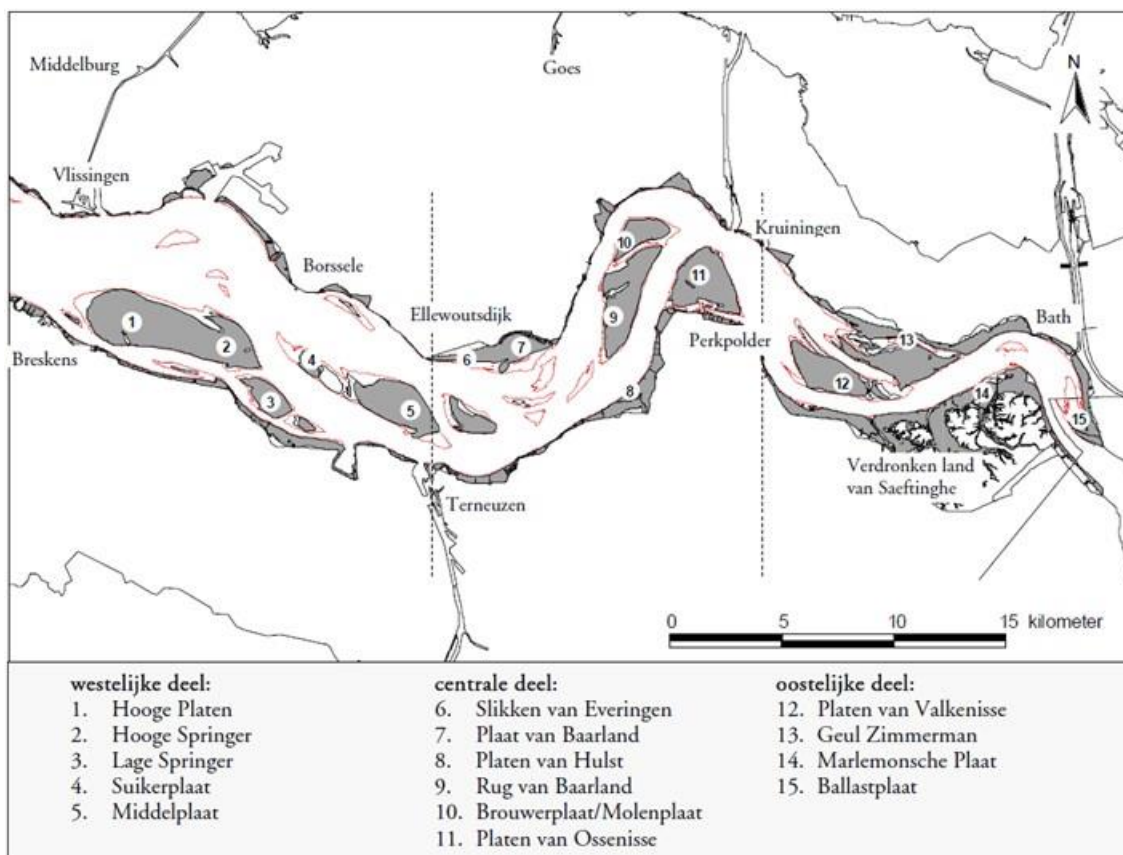
	Scenario 1 (zeer gunstige weersomstandigheden)	Scenario 2 (weekenden in het voor- en naseizoen)
2010	20-30%	15-20%

5.3 Recreatietellingen 2012

In de periode mei tot en met september 2012 is op 12 dagen vanuit een vliegtuig geteld: 6 vluchten tijdens laagwater en 6 vluchten tijdens hoogwater (Provincie Zeeland, 2012b). De recreatietellingen uit 2012 zijn de meest recente tellingen uit het gebied. Figuur 14 Figuur 14. Indeling in deelgebieden en vaargebieden (Provincie Zeeland, 2012b). geeft een overzicht van de locaties waar tellingen zijn uitgevoerd. Figuur 15 geeft een overzicht van de platen aanwezig in de Westerschelde.

Figuur 14. Indeling in deelgebieden en vaargebieden (Provincie Zeeland, 2012b).

Figuur 15. Overzicht locaties platen in de Westerschelde (Oosterbaan et al., 2004).

Tabel 7 Maximaal aantal getelde varende en stilliggende boten en recreanten per deelgebied tijdens de meest recente tellingen uit 2012 (Provincie Zeeland, 2012b).

Deelgebied	Kajuitvaartuigen	Open zeilboten	Motorkruisers	Sportvisbootjes	Sportvisverhuurboten	Zeilplanken	Catamarans	Slikgiggers	Overige vaartuigen	Max. Totaal vaartuigen	varende	Stilliggend	Totaal recreanten
26. Hooge Platen/Hooge Springer	2	0	10	6	0	0	0	8	0	17	0	17	45
27. Lage Springer	5	1	3	0	0	0	0	1	0	8	3	8	12
28. Middelpaat/Suikerplaat	1	0	3	0	0	0	0	1	0	3	1	3	12
29. Plaat Noordelijk Terneuzen	1	0	2	2	0	0	0	0	0	3	3	0	2
30. Rug van Baarland/Molenplaat	1	0	3	0	0	0	0	4	0	8	3	8	18
31. Platen van Ossensisse	4	0	6	0	0	0	0	3	0	6	6	6	20
32. Platen van Valkenisse	0	0	19	0	1	0	0	1	2	14	14	7	44
33. Plaat van Saeftinghe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
34. Plaat van Baarland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
35. Rug van Borssele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36. Spijkerplaat	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0

Tijdens de vliegtuigtellingen zijn in de Westerschelde het aantal personen, vaartuigen, voertuigen en zeezoogdieren (zeehonden, bruinvis) geteld. Voor de getelde vaartuigen is gekeken naar het type vaartuig en of deze voer of stil lag. In Tabel 7 is per type vaartuig het maximum weergegeven dat tijdens één van de 12 teldagen is waargenomen op de verschillende platen in de Westerschelde. Per deelgebied is het maximum aantal getelde vaartuigen weergegeven en het maximum stilliggende vaartuigen. Tevens is in de tabel per deelgebied het maximaal aantal getelde recreanten opgenomen. Stilliggende boten en recreanten worden alleen bij laagwater waargenomen op de platen.

In Tabel 8 wordt een overzicht gegeven van het gemiddeld aantal vaartuigen bij de tellingen tijdens laagwater voor de vaargebieden in het westelijk deel van de Westerschelde. Gegevens van het maximaal aantal vaartuigen in de vaargebieden bij laagwater zijn niet opgenomen in het telrapport (Provincie Zeeland, 2012b). Er wordt alleen naar laagwater gekeken omdat dit de periode is waarop verstoring op droogvallende platen kan plaatsvinden.

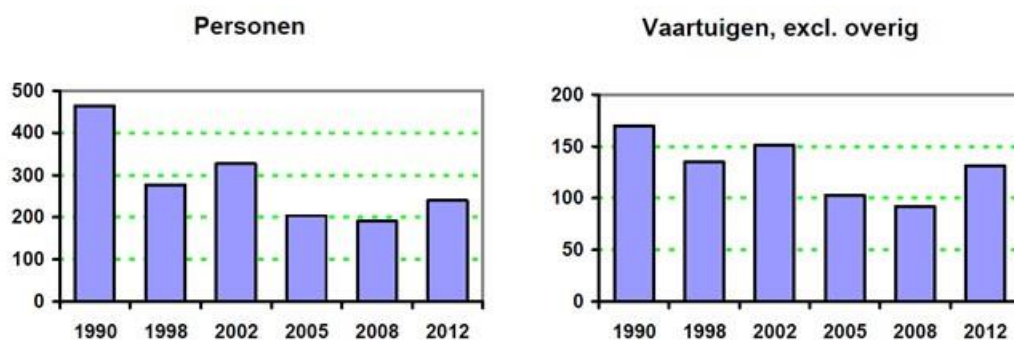
Tabel 8 Gemiddeld aantal vaartuigen bij laagwater in de vaargebieden in het westelijk deel van de Westerschelde (Provincie Zeeland, 2012b). Voor de ligging van de vaargebieden zie Figuur 2.

Vaargebied	Kajuitvaartuigen	Open zeilboten	Motorkruisers	Sportvisbootjes	Sportvisverhuurboten	Zeilplanken	Catamarans	Slikliggers	Overige vaartuigen	Totaal vaartuigen	varend	Stillegend
A. Oostgat/Deurloo	17	0	2	1	0	0	1	0	1	23	21	2
B. Vlakte van de Raan	4	0	0	2	0	0	0	0	0	6	4	3
C. Wielingen	33	1	3	4	0	0	1	0	0	43	39	4
D. Vaarwater langs Hoofdplaat	11	1	6	2	0	0	0	0	0	21	12	9
E. Pas van Terneuzen	15	1	3	0	0	0	0	0	0	19	16	3
L. Honte/Schaar van Spijkerplaat	6	0	1	1	0	0	0	0	0	8	7	1

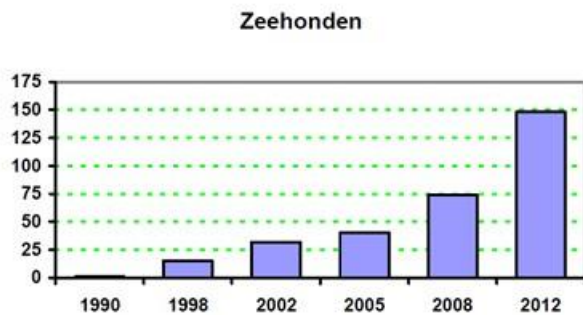
5.4 Trend

Ook in 1990, 1998, 2002, 2005 en 2008 hebben er tellingen plaatsgevonden in het Westerscheldegebied. De weersomstandigheden voor watersport en overrecreatie waren tijdens de tellingen in de periode 1998-2012 redelijk vergelijkbaar, alhoewel 2008 de meeste regendagen kende. In 1990 waren de omstandigheden het best.

De waargenomen recreatieve activiteit was in 1990 het grootst en in 2008 het kleinst. In de laatste telling uit 2012 was de recreatieve activiteit groter dan in 2005 en 2008 doch geringer dan tijdens de 3 tellingen ervoor. In de volgende twee grafieken volgt een overzicht m.b.t. het gemiddeld aantal waargenomen recreanten en vaartuigen (exclusief overig = slikliggers, kano's, rubberbootjes e.d. en catamarans) (Provincie Zeeland, 2012b). In alle teljaren na 1990 zijn gemiddeld minder vaartuigen geteld dan in 1990. In 2008 werd een absoluut dieptepunt bereikt. In 2012 steeg het aantal vaartuigen weer naar een gemiddeld niveau. Na 1990 zijn vooral minder open zeilboten, sportvisboten en zeilplanken geteld. Het aantal getelde kajuitzeilboten was in de laatste telling van 2012 aan de hoge kant, evenveel als in 1990 en aanmerkelijk meer dan in 2005 en 2008 (Provincie Zeeland, 2012b).

De meest recente vliegtuigtellingen (Provincie Zeeland, 2012b) bevestigen ook dat de populatie zeehonden in de Westerschelde de laatste jaren is toegenomen. Het gemiddeld getelde aantal zeehonden was in 2012 het grootst. Van telling tot telling is er een forse toename te constateren.

5.5 Recreatie rond de Hooge Platen

Het maximaal aantal getelde stilliggende vaartuigen bij de Hooge Platen tijdens de meest recente teldagen in 2012 bedraagt 17 vaartuigen. Het maximaal aantal getelde recreanten op één dag bedraagt 45 personen (Provincie Zeeland, 2012b). Bij de Hooge Platen leggen in de zomerperiode op een gemiddelde mooie dag met opgaand tij, ongeveer 25 boten aan (mondelijke mededeling: de heer F. Schenk, Zeeuws Landschap juli 2018). In het verleden (jaren '90) lagen er op topdagen circa 80 vaartuigen bij de Hooge Platen (mondelijke mededeling: de heer F. Schenk, Zeeuws Landschap in 2013). De in 2012 uitgevoerde recreatietellingen in opdracht van de provincie Zeeland zijn de meest recente tellingen die er van het gebied zijn. Nadien is het Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) in werking getreden. Dit houdt in dat de toegang tot bepaalde delen van het gebied is verboden of slechts onder voorwaarden of ten behoeve van specifieke handelingen is toegestaan, zoals het Hoge Platen complex. Twee delen van deze plaat, waarbinnen ook het permanent droog liggende deel valt) zijn in het TBB permanent gesloten en aan de zuidrand van deze platen geldt een ankerverbod (zie figuur 4). Middels het TBB wordt voldaan aan de in het Natura 2000-beheerplan Deltawateren, deelplan Westerschelde & Saeftinghe geconstateerde noodzaak tot het afsluiten van bepaalde delen van het gebied. Middels het TBB wordt volgens het beheerplan voldoende rust gecreëerd als voorwaarde om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken (Natura 2000-beheerplan, pagina 85). Volgens Het Zeeuws Landschap is er al jarenlang een afname te zien in het aantal recreatieve vaarbewegingen in het gebied (mondelijke mededeling F. Schenk, Zeeuws Landschap juli 2018).

6 EFFECTEN

6.1 Inleiding

De realisatie van 50 – 100 ligplaatsen in Vlissingen zorgt voor een toename van de recreatiedruk in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Deze toename van recreatie kan negatieve effecten hebben op de natuurwaarden in de Westerschelde in het algemeen en bij de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer⁵ en Middelpaten in het bijzonder. Door het vaargedrag van recreanten, het aanmeren van boten en betreding door opvarenden kan verstoring van zeehonden ontstaan op de bij eb droogvallende zand- en slikplaten. De platen in het westelijk deel van de Westerschelde zijn onder andere rust- en zoogplaatsen van zeehonden. Daarnaast zijn de platen belangrijk als ruigebied van bergeenden waarbij ze vooral in die periode langere tijd aanwezig zijn en met laag water op de platen foerageren.

Bij de beoordeling van de effecten van de realisatie van nieuwe ligplaatsen gaat het om de relatie tussen een toename van verstoring en de ontwikkeling van de populatie bergeenden en zeehonden. Voor de toetsing is de vraag relevant wat het verband is tussen de toename van 50 – 100 ligplaatsen in Vlissingen en de verstoringdruk op met name de platen en hun directe omgeving in het westelijk deel van de Westerschelde. De periode speelt daarbij ook een rol. Vervolgens is de vraag wat het effect van deze toename is op het aantal ruiende bergeenden en de van de ligplaatsen gebruik makende gewone en grijze zeehonden. Naar het effect van verstoring op vogels en zeehonden zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken zijn verstoringafstanden bekend (paragraaf 4.2 en 4.3). Verbanden tussen toename van de verstoringdruk en afname van populaties of vermindering van de voortplanting zijn niet uit eerdere onderzoeken af te leiden. Het is wel bekend dat een toename van verstoring kan leiden tot veranderend gedrag, verminderde overleving en minder reproductie.

In deze natuurtoets wordt daarom voor het bepalen van de effecten van verstoring een kwalitatieve beoordeling toegepast. Omdat de recreatiedruk en de potentiële effecten van verstoring het grootst zijn bij de Hooge Platen, is de beoordeling toegespitst op dit gebied. De toename van verstoring zoals deze voor de Hooge Platen bepaald wordt, wordt representatief en worst-case geacht voor de te verwachten toename van verstoring op de andere platen (Hooge en Lage Springer en Middelpaten). De toename van de verstoringdruk is zo veel mogelijk beschreven op basis van de meest recente bekende vaarbewegingen van recreanten in de Westerschelde en rond de Hooge Platen. Wanneer dit niet mogelijk is vindt een beoordeling plaats op basis van eerdere ervaringen met verstoring en vaarbewegingen en instandhoudingsdoelen voor mariene soorten. Aan de hand van de te verwachten toename van vaartuigen en recreanten rond de Hooge Platen wordt beoordeeld of effecten ecologisch significant zijn. Er wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Voor de gewone zeehond is als instandhoudingsdoelstelling geformuleerd: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding van de populatie ten behoeve van een regionale populatie van tenminste 200 exemplaren in het Deltagebied. Voor de grijze zeehond is als instandhoudingsdoelstelling geformuleerd: behoud omvang en kwaliteit leefgebied en behoud van de populatie ten behoeve van een regionale populatie in het Deltagebied. Voor de bergeend is als instandhoudingsdoelstelling geformuleerd; behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie met gemiddeld 4500 exemplaren (seizoensgemiddelde).

6.2 Methodiek toetsing

Om te bepalen wat de effecten zijn van de realisatie van 50-100 ligplaatsen in de nieuwe jachthaven van Vlissingen is gekeken naar de toename van de recreatiedruk bij het Hooge Platen complex als gevolg de extra vaarbewegingen bij en rond dit gebied vanuit de haven. Wanneer bepaald is hoeveel extra vaartuigen in het hoogseizoen bij de Hooge Platen aanleggen (worse case benadering) wordt gekeken wat de effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante soorten (hier gewone zeehond, grijze zeehond en bergeend) in het Natura 2000 gebied en of deze effecten significant zijn. Bij de toetsing wordt tevens het reeds in werking getreden Toegangsbeperkingsbesluit meegenomen.

⁵ Hooge platen, Lage Springer en Hoge Springer vormen samen het 'Hoge Platen complex zoals aangegeven in het Toegangsbeperkingsbesluit

6.2.1 Berekening recreatieve druk bij Hooge Platen

De verwachte vaarbewegingen vanuit de nieuwe jachthaven in Vlissingen zijn ingeschat op basis van onderzoeksgegevens, ervaringsgegevens, het Natura 2000-beheerplan, het ingestelde Toegangsbeperkingsbesluit en de meest recente recreatietellingen. Voor een toetsing worden de effecten van de variant met 50 ligplaatsen en de variant met 100 ligplaatsen apart in beeld gebracht. In potentie kunnen er vanuit Vlissingen in de toekomst respectievelijk maximaal 50 of maximaal 100 extra vaartuigen aanleggen bij de Hooge Platen.

Onderzoek wijst echter uit dat zelfs bij zeer goede weersomstandigheden in het hoogseizoen slechts 20% - 30% van de aanwezige vaartuigen in een haven uitvaren (Intraplan, 2010; uit Oranjewoud, 2013) (Tabel 6). Voor de nieuwe jachthaven in Vlissingen betekent dit dat er 15 (bij variant met 50 ligplaatsen) of 30 (bij variant met 100 ligplaatsen) vaartuigen op een mooie dag zullen uitvaren. Om vervolgens te bepalen hoeveel vaartuigen er naar verwachting richting de Hooge Platen varen, is gekeken naar het aantal vaartuigen uit havens in de Westerschelde die bij een dagtocht de Hooge Platen kunnen bereiken. Vervolgens is op basis van de recreatietellingen een percentage bepaald van vaartuigen dat daadwerkelijk de Hooge Platen als bestemming heeft.

Voor het bepalen vanuit welke haven vaartuigen tijdens dagtochten de Hooge Platen (incl. Hooge en Lage Springer en Middelpaten) kunnen bereiken is gekeken naar de actieradius van zeil- en motorboten. Volgens Henkens et al. (2012) wordt door deze vaartuigen per dag tussen de 3 – 6 uur gevaren, waarbij 10 – 30 kilometer wordt afgelegd. Uitgaande van een actieradius van 30 km blijkt het mogelijk om de Hooge Platen te bereiken vanuit havens die daar op een afstand van 15 km vandaan liggen. In Tabel 9 zijn de havens weergegeven die binnen 15-20 km van de Hooge Platen liggen en hun huidige capaciteit. Hieruit blijkt dat er in het hoogseizoen bij zeer goede weersomstandigheden maximaal 351 vaartuigen de havens verlaten

Tabel 9 Weergave van de jachthavens die 15-20 km van de Hooge Platen liggen en de bestaande capaciteit.

Nr.	Locatie	Bestaande capaciteit	Schepen < 9 meter	Schepen > 9 meter	Vaarafstand tot Hooge Platen (km)
1	Jachthaven Breskens	650	70	580	4
2	Michel de Ruijterhaven (Vlissingen)	108	0	108	7
3	VVW Schelde (Vlissingen)	100	20	80	8
4	Oude Veerhaven (Terneuzen)	95	25	70	15
5	Griete	30	15	5	20
6	Ellewoutsdijk	28	18	10	16
7	Cadzand-Bad	160	40	120-	16
Totaal		1171	188	973	
30% uitvaartpercentage		351	56	292	

Bij de meest recente recreatietellingen uit 2012 (Provincie Zeeland, 2012b) zijn tijdens laagwater maximaal 17 stilliggende vaartuigen geteld bij de Hooge Platen (Tabel 7). Als dit aantal vergeleken wordt met het aantal vaartuigen dat vanuit de havens (binnen 15-20 km) naar de Hooge Platen kan varen (= 351 vaartuigen, Tabel 9), dan betekent dat, dat circa 5% van het aantal uitvarende vaartuigen, op een mooie dag en bij opkomend water, de Hooge Platen als bestemming heeft.

Uitgaande van dit percentage betekent dat, bij realisatie van een nieuwe jachthaven met 50 ligplaatsen, er van de 15 vaartuigen die op een mooie dag en bij opkomend water de haven verlaten, er 1 vaartuig (5% van 15 vaartuigen) bij de Hooge Platen stil gaat liggen. Bij de realisatie van 100 ligplaatsen verlaten er op een mooie dag 30 vaartuigen de haven en gaan er 2 vaartuigen (5% van 30 vaartuigen) stilliggen bij de Hooge Platen.

Uit mededelingen van Zeeuws Landschap (F. Schenk, 2018) blijkt dat in de zomerperiode op een gemiddelde mooie dag ongeveer 25 boten aanmeren aan de zuidwestzijde van de Hooge Platen. Dit is iets boven het maximum dat is geteld tijdens de vliegtuigtellingen in 2012. Op een mooie dag bij opgaand tij betekent dit dat 7,1% van het aantal uitvarende vaartuigen de Hooge Platen als bestemming heeft. Dit heeft als gevolg dat met de hierboven gehanteerd methodiek er bij een jachthaven met 50 ligplaatsen tevens 1 vaartuig vanuit Vlissingen naar de Hooge Platen varen om daar aan te meren. Voor de variant met 100 ligplaatsen betekent dit dat er niet 1, maar 2 vaartuigen bij de Hooge Platen stil gaan liggen.

Met de realisatie van een nieuwe jachthaven in Vlissingen kunnen er bij zeer goede weersomstandigheden en opkomend water in het hoogseizoen 1 tot 2 extra vaartuigen bij de Hooge Platen aanleggen. Hiermee neemt de recreatieve druk op de Hooge Platen toe.

Tabel 10 Weergave van het berekende aantal vaartuigen dat naar de Hooge Platen gaat bij aanleg van 50 en 100 extra ligplaatsen in Vlissingen.

	Uitvarende boten in hoogseizoen (30% van ligplaatsen)	Aantal boten met bestemming Hooge Platen (5%)	Aantal boten met bestemming Hooge Platen (7,1%)
50 ligplaatsen	15	1	1
100 ligplaatsen	30	2	2

6.2.2 Toegangsbeperkingsbesluit in relatie tot Hooge Platen

Een toename in recreatieve druk en de hierbij mogelijk extra verstoring bij de Hooge Platen is gebaseerd op een situatie zonder het huidige in werking getreden Toegangsbeperkingsbesluit Westerschelde & Saeftinghe. Dit Toegangsbeperkingsbesluit zorgt voor een zonerings het gebruik in tijd en ruimte in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en is een voorwaarde voor het realiseren van diverse instandhoudingsdoelstellingen en de noodzakelijk rust voor soorten (zie ook paragraaf 2.4). In het Natura 2000-beheerplan staat aangegeven dat recreatie op het water en de platen, inclusief de autonome groei doorgang kunnen ondervinden, mits de voorwaarden uit het Toegangsbeperkingsbesluit worden nageleefd. Het Toegangsbeperkingsbesluit voorkomt ook een toename van verstoring bij de Hoge Platen en draagt daarbij bij aan de noodzakelijke rust in deze en andere gebieden.

6.3 Toetsing

Bij de toetsing van de effecten ten aanzien van verstoring van gewone zeehond, grijze zeehond en bergeend én de recreatie op de Hooge Platen zijn de onderstaande uitgangspunten bepaald:

- De effecten op de Hooge Platen zijn representatief voor de effecten bij de Hooge en Lage Springer en de Middelpaten.
- Als voorwaarde voor realisatie van de stadshaven wordt in de gemeentelijk vergunning geborgd dat alle gebruikers van de haven geïnformeerd worden over de spelregels (o.a. Toegangsbeperkingsbesluit) ten aanzien van het varen nabij kwetsbare gebieden en aanwezige natuurwaarden in de Westerschelde.
- Recreanten meren hun vaartuigen aan de zuidwestzijde van de Hooge Platen aan.
- Verstoring treedt vooral op door verstoring (vaar-)gedrag van recreanten nabij ligplaatsen van zeehonden en nabij of in het ruigebied van bergeenden en is niet zozeer afhankelijk van het aantal vaartuigen bij de Hooge Platen.
- Uitgaande van de huidige vaarbewegingen en bestemmingen van recreanten op de Westerschelde heeft de realisatie van 50 ligplaatsen in Vlissingen tot gevolg dat er bij zeer goede weersomstandigheden en opgaand tij in het hoogseizoen maximaal 1 extra vaartuig bij de Hooge Platen zal aanleggen.
- Uitgaande van de huidige vaarbewegingen en bestemmingen van recreanten op de Westerschelde heeft de realisatie van 100 ligplaatsen in Vlissingen tot gevolg dat er bij zeer goede weersomstandigheden en opgaand tij in het hoogseizoen maximaal 2 extra vaartuigen bij de Hooge Platen zullen aanleggen.

Effecten op zeehonden

De aantallen gewone zeehond en grijze zeehond in de Westerschelde nemen de laatste jaren toe (beheerplan Westerschelde & Saeftinghe en paragraaf 4.2.1 en 4.2.2). Het leefgebied van beide soorten zeehonden zal met het huidige beheer en handhaving (inclusief het Toegangsbeperkingsbesluit) zorgen voor de benodigde kwaliteitsverzekering in leefgebied. Middels het Toegangsbeperkingsbesluit is de rust op een aantal platen (niet toegankelijke zones) waar de volwassen zeehonden en pups uitrusten gegarandeerd. Met de inwerkingtreding van het Toegangsbeperkingsbesluit is voldoende verbetering van de kwaliteit van het leefgebied ontstaan en worden de instandhoudingsdoelstelling bereikt. Het is met de toename van 1 of 2 extra vaartuigen die aanleggen bij de Hooge Platen uit te sluiten dat met inachtneming van het Toegangsbeperkingsbesluit de aanwezige ligplaatsen van gewone – en grijze zeehond dusdanig verstoord worden dat grote aantallen van de Hooge Platen verdreven worden, waardoor de huidige aantallen in de Westerschelde of de positieve trend van de laatste jaren negatief beïnvloed worden. Daar komt bij dat recreanten die in de nieuwe jachthaven liggen actief geïnformeerd worden over de kwetsbaarheid van natuurwaarden in de Westerschelde en de ‘spelregels’ die men hierbij in acht dient te nemen. Verstoring van gewone en grijze zeehonden op de Hooge Platen als gevolg van 50 of 100 extra ligplaatsen in Vlissingen treedt dan ook niet op en er is geen sprake van significante negatieve effecten op gewone en grijze zeehonden in de Westerschelde.

Effecten op ruiende bergeenden

Voor de bergeend vormt het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen met het huidige beheer geen probleem. Het is uit te sluiten dat verstoring van ruiende bergeenden (in de periode eind juni tot en met september) als gevolg van de toename van 1 of 2 extra vaartuigen die aanleggen buiten de niet toegankelijke zones zoals aangewezen in het Toegangsbeperkingsbesluit bij de Hooge Platen dusdanig groot is dat hiermee de behoudsdoelstellingen in gevaar komen. Het aanwezige areaal van geschikt ruigebied (een combinatie van ondiep water en slik) aan de noordzijde bij de Hooge Platen / Hooge Springer neemt niet af dat het gebied voor grote aantallen bergeenden langere tijd ongeschikt wordt als ruigebied. Bovendien wordt door recreanten voornamelijk in het westen en aan de zuidkant van de Hooge Platen aangemeerd en dus nauwelijks in het ruigebied. Het Zeeuws Landschap geeft aan dat het ruigebied bovendien slecht toegankelijk is voor de reactievaart. Als gevolg van 50 of 100 extra ligplaatsen in Vlissingen, treden significante negatieve effecten op de bergeend dan ook niet op.

6.4 Cumulatie

Artikel 2.9 vijfde lid van de Wet natuurbescherming bepaald dat een plan of project afzonderlijk maar ook in cumulatie met andere plannen of projecten getoetst moet worden op het mogelijk optreden van significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied. Op meerdere plaatsen rond de Westerschelde zijn plannen om een nieuwe jachthaven te realiseren of om de bestaande haven uit te breiden. Deze plannen bevinden zich niet allemaal in dezelfde fase van planvorming, bij een aantal zijn er slechts ideeën voor jachthavenontwikkeling. De plannen voor het Scheldekwardier in Vlissingen, Perkpolder en Cadzand-Bad zijn met een Passende Beoordeling getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 (nu Wet natuurbescherming).

Voor de bouw van een jachthaven in Vlissingen is, onder voorwaarde van het Toegangsbeperkingsbesluit, reeds een Natuurbeschermingswetvergunning verleend. Het uitgangspunt bij deze toetsing voor de stadshaven is dat de voorschriften uit de afgegeven en geldende vergunning wordt nageleefd en dat het Toegangsbeperkingsbesluit voor de gehele Westerschelde leidt tot meer rustgebieden voor beschermde soorten.

Op dit moment zijn er naast Vlissingen plannen voor de uitbreiding van het aantal ligplaatsen in de haven van Breskens. Mogelijk dat de realisatiefase hiervan tegelijkertijd plaatsvindt. Het Natura 2000-beheerplan geeft echter aan dat recreatievaart inclusief autonome groei mogelijk is met het naleven van het Toegangsbeperkingsbesluit (beheerplan, pagina 85). Recreatievaart en de groei hierin vanuit Breskens en Vlissingen zal met de nieuwe zonerings- en voorwaarden vanuit het Toegangsbeperkingsbesluit ook samen niet leiden tot significant negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

7 CONCLUSIE

Op basis van de conclusies uit de Passende Beoordeling (Arcadis, 2007) is onderhavige toetsing van de voorgenomen realisatie van een jachthaven met 50 of 100 ligplaatsen in Vlissingen uitgevoerd. Hierbij is specifiek gekeken naar de ligplaatsen van zeehonden en het ruigebied van bergeenden bij de Hooge Platen, Hooge en Lage Springer en Middelpaten. Uitgaande van de bestaande vaarbewegingen van recreanten en de actieradius van verschillende vaartuigen is de verwachte toename van recreatiedruk op de Hooge Platen bepaald.

De verwachte toename bij de Hooge Platen is representatief beschouwd voor de andere platen in het westelijke deel van de Westerschelde (Hooge en Lage Springer en Middelpaten).

Vanuit de nieuwe stadshaven in Vlissingen kunnen bij zeer goede weersomstandigheden en opgaand tij in het hoogseizoen maximaal 1 (bij 50 ligplaatsen) of 2 (bij 100 ligplaatsen) extra vaartuigen bij de Hooge Platen aanmeren. In de huidige situatie gaan er veel minder vaartuigen naar de Hooge en Lage Springer en Middelpaten dan naar de Hooge Platen. De te verwachte toename van verstoring op deze platen is daarmee ook vele malen kleiner. De beperkte toename van aantal vaartuigen op de Hooge Platen (en Hooge en Lage Springer en Middelpaten) heeft niet tot gevolg dat de instandhoudingsdoelstellingen van gewone zeehond, grijze zeehond en bergeend in gevaar komen. Het 'nieuwe' Toegangsbeperkingsbesluit met als doel een betere zonering op de Westerschelde, zorgt dat verstoring van zeehonden en ruiende bergeenden kleiner wordt dan voor de inwerkingtreding hiervan. De toegang tot bepaalde delen van het Hooge Platen gebied is verboden of slechts onder voorwaarden of ten behoeve van specifieke handelingen toegestaan. Er zal daarmee geen extra toenemende recreatieve druk op ligplaatsen van zeehonden en ruigebied van bergeenden optreden vanaf het moment dat de nieuwe ligplaatsen gerealiseerd zijn. Significante negatieve effecten op gewone en grijze zeehond of bergeend zijn uit te sluiten.

8 GEBRUIKTE BRONNEN

- Arcadis, 2007. Passende Beoordeling Dokkershaven en het Edisongebied. projectnummer: 110502 / ZF7 / OJ9 / 201481. 14 februari 2007. Opdrachtgever: Gemeente Vlissingen.
- Arts FA, Lilipaly S, Strucker RCW (2014) Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2012 / 2013. Lelystad;
- Arts FA, Lilipaly S, Strucker RCW (2016) Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2014 / 2015;
- Arts, F.A., Hoekstein, M.H.J., Lilipaly, S., van Stralen., K.D., Wolf., P.A., Wijnants, L. 2017. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2015 / 2016. Vlissingen. Rapport Rijkswaterstaat – Centrale Informatievoorziening. Rapport BM 17.20;
- Brasseur, S. M. J. M. & Reijnders, P. J. H. (1994) Invloed van diverse verstoringsbronnen op het gedrag en habitatgebruik van gewone zeehonden: consequenties voor de inrichting van het gebied. IBN-rapport 113. IBN-DLO, Wageningen.
- Dedert M, Brasseur SMJM, van den Heuvel-Greve MJ (2015) Zeehonden in het Deltagebied; populatiesontwikkeling en geperfluoreerde verbindingen. IMARES Rapport C178/14;
- Geelhoed SCV & T. van Polanen Petel, 2011. Zeezoogdieren op de Noordzee; Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu,
- WOt-werkdocument 258.
- Geelhoed, S.C.V. & A.H. Swaan, 2002. Ruiende Bergeenden in de Westerschelde. Rapport 0055, BFO Bureau Fauna Onderzoek, Egmond-Binnen.
- Henkens, R.J.H.G., M.E.A. Broekmeyer, A.G.M. Schotman, C.M. Goossen en R. Pouwels, 2012. Recreatie en Natuur: Kennis over effecten, kwetsbaarheid, handelingsperspectieven en monitoring van recreatie in Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2334.
- Hoogerheide C. & Hoogerheide J. 1958. Slagpenrui van de Bergeend (*Tadorna tadorna* L.) in Artis. *Ardea* 46: 149-158.
- de Jong G.D.C., S.M.J.M Brasseur & P.J.H. Reijnders 1997. Harbour Seal. In: Reijnders P.J.H., G. Verriopoulos & S.M.J.M. Brasseur (eds) 1997. Status of Pinnipeds relevant to the European Union.
- IBN Scientific contributions 8, p. 76-97. DLO Institute for Forestry and Nature Research (IBN-DLO), Wageningen.
- R.H. Jongbloed, J.T. van der Wal, J.E. Tamis, S.I. Jonker, B.J.H. Koolstra & J.H.M. Schobben. Nadere effectenanalyse Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone. Deelrapport niet Nb-wetvergund gebruik. IMARES Rapport C170/11. ARCADIS rapport 075990726:C. Opdrachtgever: Rijkswaterstaat Noordzee/Noord-Nederland/Waterdienst. 30 december 2011.
- Meininger P.L., Witte R.H. & Graveland J. 2003. Zeezoogdieren in de Westerschelde: knelpunten en kansen. Rapport RIKZ/2003.041. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg.
- Ministerie van Economische Zaken, 2017. Wnb vergunning Maatwerkgeul Wielingen. Kenmerk: DGAN-Nb/17006720. 2 februari 2017. <http://vergunningenbank.overheid.nl/wp-content/uploads/2017/02/Wnb-vergunning-Maatwerkgeul-Wielingen-Westerschelde-Saeftinghe.pdf>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (aanwijzingsbesluit) PDN/2009-122. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EZ.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2014a) Profielschets Gewone zeehond (*Phoca vitulina*) H1365;
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2014b) Profielschets Grijs zeehond (*Halichoerus grypus*) H1364;
- Ministerie van EL&I, 2012. Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (wijzigingsbesluit) Staatscourant 2012, nr. 19571.
- Oranjewoud, 2013. Kustversterking en jachthavenontwikkeling Cadzand-Bad. Passende Beoordeling in het kader van de natuurbeschermingswet 1998. Projectnummer 246839. Opdrachtgever: Yacht@Cadzand-Bad B.V., p/a Smedekensbrugge 10, NL - 4527 GE Aardenburg.
- Oosterbaan, B.W.J., R.E. Brouwer & W.A. den Boer, 2004. Bergeenden in de Westerschelde. Een telling van ruiende Bergeenden in 2004. Van der Goes en Groot, G&G-rapport 2004-24. Opdrachtgever: Rijkswaterstaat, Rijksinstituut voor Kust en Zee.
- Provincie Zeeland, 2012a. Vergunning ex artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998. Vergunning voor aanleggen, uitbreiden en exploiteren van jachthavens in Scheldekwartier en Binnenhavens te Vlissingen. Kenmerk: 12015970/NB.12 000. 29 juni 2012.
- Provincie Zeeland, 2012b. Recreatietellingen Westerschelde 2012.
- Rijkswaterstaat Waterdienst, 2012. Maandelijks hoogwatertellingen (inclusief karteringen) van niet-broedvogel, tellingen van kustbroedvogels en tellingen van zeehonden over de telseizoen 2007 tot en met 2012 (database MWTL-tellingen; ongepubliceerde gegevens).

- Rijkswaterstaat , 2016. Natura 2000-beheerplan Natura 2000 Deltawateren Westerschelde & Saeftinghe. Beheerplan 2016-2022, juni 2016. Opdrachtgever: Rijkswaterstaat.
- Sovon, 2018. Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (122). <https://www.sovon.nl/nl/gebieden>.
- Strucker, R.C.W., F. A. Arts, S. Lilipaly, 2013. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2011/2012. RWS Centrale Informatievoorziening BM 13.19.
- Swennen C. & Mulder T. 1995. Ruiende Bergeenden Tadorna tadorna in de Nederlandse Waddenzee. Limosa 68: 15-20.
- Toegangsbeperkingsbesluit Westerschelde & Saeftinghe, 2016. Uitgegeven door het ministerie van EZ. 11 november 2016. Te raadplegen via: http://vergunningenbank.overheid.nl/wp-content/uploads/2017/07/DOMUS-17121321-v2-Toegangsbeperkingsbesluit_Westerschelde__Saeftinghe_na_wijziging_o_g_v__bezwaarschriften.pdf
- Wageningen Marine Research (2016) Aantal zeehonden, database versie 13. Delta Projectmanagement in opdracht van RWS/Provincie Zeeland;
- Wiersinga, W.A., J.E. Tamis, C.J. Smit, A.G. Brinkman & R.H. Jongbloed, 2009. Passende Beoordeling voor Mosselzaadinvang (MZI) in Nederlandse kustwateren. Imares Wageningen UR.
- Wilson, S.C. (2014). The impact of human disturbances at seal haul-outs. A literature review for the Seal conservation society. Tara Seal Research.

BIJLAGE A WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming – onderdeel gebiedenbescherming

Beschermde gebieden

De Wet Natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden.

- Het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het samenhangende ecologische netwerk waarvoor de provincies (gedeputeerde staten) zorgdragen voor de totstandkoming en instandhouding (art 1.12, lid 2).
- “Bijzondere provinciale natuurgebieden” en “Bijzondere provinciale landschappen” zijn gebieden buiten het NNN aangewezen door gedeputeerde staten vanwege bijzondere natuurwaarden of landschappelijke en cultuurhistorische waarden (art 1.12, lid 3).
- Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die de Minister van Economische Zaken heeft aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 2.1, lid 1).
- “Bijzondere nationale natuurgebieden” zijn door de Minister van Economische Zaken aangewezen buiten bestaande Natura 2000-gebieden (art. 2.11, lid 1).

De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader. De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Ten aanzien van de bescherming van bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen is in de Wnb geen regeling opgenomen. Provincies kunnen -wanneer zij een dergelijk gebied aan zouden wijzen- daarvoor zelf een regeling opstellen.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Economische Zaken wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn. Op de aanwijzing of wijziging van de aanwijzing van gebieden is afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het een wijziging van ondergeschikte aard is. Dit betekent dat deze besluiten openstaan voor bezwaar en beroep.

Gedeputeerde staten zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook -indien daar aanleiding voor bestaat- passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Daarnaast moet er voor ieder Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld.

Plan, project of andere handeling?

De Wnb maakt onderscheid in plannen, projecten en andere handelingen. Het verschil tussen een plan enerzijds en project en andere handeling anderzijds is duidelijk: Een plan gaat over het voornemen tot het verrichten van een handeling of om het scheppen van een (planologisch) kader voor een toekomstige handeling. Een project of andere handeling gaat altijd om een daadwerkelijk uit te voeren handeling. Het verschil tussen een project en een andere handeling is lastiger. Kort gezegd komt het erop neer dat er sprake is van een project in geval van een “fysieke ingreep in het natuurlijk milieu” en dat “activiteiten waarbij geen sprake is van werken of ingrepen die de materiële toestand van een plaats veranderen”, niet kunnen worden aangemerkt als een project. Bouw-, aanleg- of sloopwerkzaamheden zijn bijvoorbeeld wel projecten. Een activiteit waarbij slechts gebruik wordt gemaakt van een bepaalde locatie, zonder dat deze locatie feitelijk wijzigt, kan niet als project worden aangemerkt. Zo heeft de ABRvS geoordeeld, toen een Nbw-vergunning voor het uitvoeren van strandexcursies met een strandbus aan de orde was dat het een “andere handeling” betrof. Deze activiteit, net als bijvoorbeeld het openstellen van een reeds bestaande weg, kwalificeert niet als project. Ook het verlenen van toestemming om de exploitatie van een vliegveld voort te zetten is geen project. Het verlengen van een start- en landingsbaan van een vliegveld is dan wel weer een project.

Beoordeling van plannen

Een plan dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, mag door het betreffende bestuursorgaan pas worden vastgesteld nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.8 lid 1 en art 2.8 lid 3). Een uitzondering is een plan dat een herhaling of voortzetting is van een ander plan waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

Wanneer de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast niet is verkregen, mag het plan alleen worden vastgesteld wanneer er geen alternatieve oplossing is, er een dwingende reden van groot openbaar belang wordt gediend en er compenserende maatregelen worden getroffen (de ADC-toets; art 2.8 lid 4). Wanneer er sprake is van significante gevolgen voor een prioritair habitat of prioritaire soort en de dwingende reden van groot openbaar belang is een reden van sociale of economische aard, dient in aanvulling op de ADC-toets door de minister van Economische Zaken een advies gevraagd te worden aan de Europese Commissie voordat het plan wordt vastgesteld (art 2.8 lid 5). De te nemen compenserende maatregelen moeten onderdeel uitmaken van het betreffende plan (art 2.8 lid 7). Een eventueel in te richten compensatiegebied dient de status van Natura 2000-gebied te krijgen (art 2.8 lid 8). Voorafgaand aan het vaststellen van een plan hoeft dus geen vergunning aangevraagd te worden. Wel dient het bestuursorgaan indien nodig middels een passende beoordeling de effecten op Natura 2000 te toetsen.

BIJLAGE B STIKSTOFBEREKENING JACHTHAVEN SCHELDEKWARTIER

Aanleiding

Binnen het transformatieproject Scheldekwardier Vlissingen wil de Gemeente Vlissingen een begin maken met de realisatie van een jachthaven door de aanleg van minimaal 50 en maximaal 100 ligplaatsen voor de recreatievaart. Het betreft een herontwikkeling van het gebied Scheldekwardier.

Met AERIUS Calculator is een berekening gemaakt om de gevolgen van de stikstofdepositie binnen de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in beeld te brengen en te toetsen of de toename in vaarbewegingen eventueel leidt tot een mogelijk melding of een aanvraag van een vergunning onder de Wet natuurbescherming.

Vaarrecreatie

Binnen het Scheldekwardier zijn momenteel nog geen ligplaatsen ontwikkeld. Er wordt worst case uitgegaan dat alle 100 ligplaatsen in gebruik zijn en alle boten tegelijkertijd gaan varen richting het Hooge Platen complex.

Voor de berekening van de emissies is het voorbeeld gevolgd van de Stikstofberekening voor de jachthaven Breskens⁶. Ook hier worden 100 ligplaatsen (extra ten opzichte van de huidige ligplaatsen in Breskens) gerealiseerd en wordt gerekend met motorboten en zeilschepen. De verdeling motor- en zeilboten is volgens het onderzoek naar vaarbewegingen in Breskens ongeveer 50/50. Dit is ook overgenomen voor de berekening voor jachthaven Scheldekwardier. De vaarbewegingen van motor- en zeilboten zijn meegenomen tot de zuidkant van de Hooge Platen.

Voor de berekening van de stikstofemissie als gevolg van de bootmotoren is gebruik gemaakt van de gegevens van de stikstofberekening van jachthaven Breskens en van het rapport 'Complementary Impact Assessment study on possible emission reduction measures for recreational marina craft engines'⁷. Er is gerekend met twee emissiefactoren met de veronderstelling dat een deel van de boten een oudere 4-tak en een gedeelte een modernere en schonere dieselmotor gebruikt. De aanname is dat er een toename van het aantal schonere motoren in de loop der jaren plaatsvindt. Voor de verdeling oud versus nieuwere bootmotoren is uitgegaan van 50/50.

In de stikstofberekening voor de uitbreiding van de Jachthaven van Breskens is uitgegaan dat 100 nieuwe ligplaatsen leiden tot 2475 extra vaarbewegingen op de Westerschelde. De emissies worden dan ook weergegeven in onderstaande tabel.

Uitgangspunten berekening emissie bootmotoren beoogde situatie

Motortype	Aantal vaarbewegingen	Verbruik kg brandstof/uur	Emissiefactor NOx (gram/kg brandstof)	Emissie NOx (gram/uur)	Vaarsnelheid (km/uur)	Emissie NOx (kg/jaar)
4T motor zonder nat uitlaat systeem (Model jaar < 2000)	1237,5	2,4	9,7	28 809	4,5	6,4
C1 diesel motor 19 – 75 kW (Model jaar 2009)	1237,5	0,9	6,2	6905	4,5	1,5
Totaal	2475					7,9

⁶ Stikstofberekening herontwikkeling Jachthaven Breskens. 2017. Rho adviseurs. 11 oktober 2017.

⁷ Arcadis Belgium (07/1263) Complementary Impact Assessment Recreational Craft Engines: Final report. Table 1: Tier 3 standards for marine diesel C1 engines below 3700 kW.

COLOFON

STADSHAVEN SCHELDEKWARTIER VLISSINGEN
NATUURTOETS WET NATUURBESCHERMING - ONDERDEEL GEBIEDENBESCHERMING

KLANT

Gemeente Vlissingen

AUTEUR

B. van den Dries MSc

PROJECTNUMMER

C05062.000395.0100

ONZE REFERENTIE

079999054 A

DATUM

3 oktober 2018

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Belinda Kater
Marien ecooloog

VRIJGEGEVEN DOOR

B. van den Dries MSc
Adviseur ecologie

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U dient dit document te gebruiken ter onderbouwing van een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming.

De resultaten geven de stikstofeffecten van deze activiteit weer voor Natura 2000-gebieden. AERIUS Calculator maakt enkel voor de PAS-gebieden inzichtelijk welke stikstofgevoelige habitattypen er voor komen en op welke hiervan een effect is. Op basis hiervan is aangegeven voor hoeveel hectares ontwikkelingsruimte benodigd is.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en stikstofoxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator.

Berekening Voorkeursalternatief

- ▶ Kenmerken
- ▶ Samenvatting emissies
- ▶ Depositieresultaten
- ▶ Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.naturazoo.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Arcadis	Jachthaven Scheldekwartier, - Vlissingen

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk	
Jachthaven Scheldekwartier	Rr8g8pEWtt6	
Datum berekening	Rekenjaar	Rekeninstellingen
17 juli 2018, 14:08	2018	Berekend voor Wnb.

Totale emissie

Situatie 1	
NOx	7,90 kg/j
NH ₃	-

Resultaten

Hectare met
hoogste bijdrage
(mol/ha/j)

Natuurgebied	Bijdrage
-	-

Toelichting

jachthaven Scheldekwartier Vlissingen - Beoogde situatie

Locatie
Voorkeursalternatief

Emissie
Voorkeursalternatief

Bron Sector		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1	Motorboten (4T<2000) Wonen en Werken Recreatie	-	6,40 kg/j
2	Zeilboten (C1 diesel 2009) Wonen en Werken Recreatie	-	1,50 kg/j

Emissie
(per bron)
Voorkeursalternatief

Naam **Motorboten (4T<2000)**
 Locatie (X,Y) **28417, 381288**
 Uitstoothoogte **1,0 m**
 Warmteinhoud **0,000 MW**
 Temporele variatie **Continue emissie**
 NOx **6,40 kg/j**

Naam **Zeilboten (C1 diesel 2009)**
 Locatie (X,Y) **28417, 381288**
 Uitstoothoogte **1,0 m**
 Warmteinhoud **0,000 MW**
 Temporele variatie **Continue emissie**
 NOx **1,50 kg/j**

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2016L_20171215_64190d2d2b

Database versie 2016L_20170828_c3f058foof

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>